

Vriendenkring Noordzee-Aquarium Oostende

V.Z.W.

(volwaardig afgekort V.N.A.O.-v.z.w.)

(Bestemming)

Driemaandelijks tijdschrift - 1de trimester 2000 - nr. 39
Afgiftekantoor Oostende 1

De Augustinuskrab

In dit nummer :

Tiende feest, Filmavond, De Schelde als paai- en kraamgebied, Mars, Zeehond,
25 mei 1944, Boek over Noordzeevissen, Molenaars en smelten,
De Noordhoorn, Seatone, Geschiedenis van de Duitse U-boten, Tarbotkweek,
PCB's in vis, Modehuis Dior, Kunstwerk de wonderbare visvangst, SIF-plan

Gedrukt op chloorvrij papier.

De Vriendenkring van het Noordzee-Aquarium Oostende werd gesticht op 1 juli 1990 als feitelijke vereniging. Op 24 februari 1997 werd de feitelijke vereniging omgevormd tot een vereniging zonder winstoogmerk volgens de wet van 27 juni 1921. De statuten verschenen in het Belgisch Staatsblad op 24 april 1997 in de bijlage onder het nummer 5954 blz. 3308 en 3309

De vereniging : « V.N.A.O. -V.Z.W.»

heeft volgens art.3 van de statuten volgende doelstellingen:

1. Een beweging op gang te brengen ten gunste van het Stedelijk Noordzee-Aquarium Oostende en alles te doen wat van aard is om de publieke belangstelling ervoor te stimuleren.
2. Bij te dragen tot het verrijken van het patrimonium van het Stedelijk Noordzee-Aquarium Oostende
3. Voor haar leden natuur- en milieu-educatieve programma's uitwerken in verband met de fauna en flora van de zee.
4. Het bevorderen van de maritieme cultuur. Zonder dat deze opsomming beperkend is organiseert zij volgende activiteiten : studies, voordrachten, excursies, tentoonstellingen, uitgaven van drukwerken enz. De vereniging mag alle handelingen verrichten die rechtstreeks of onrechtstreeks met de verwezelijking van haar doel te maken hebben.

V.N.A.O.-V.Z.W. is lid van :

De Federatie der Vrienden van de Musea van België

De Bond Beter Leefmilieu

De Culturele Raad van Oostende

De Milieuraad van Oostende

De Stichting Vlaams Erfgoed

De vereniging telde op eind december 1999 : 770 leden

De leden ontvangen het driemaandelijks contactblad en genieten gratis toegang tot het Aquarium en ook de andere stedelijke musea. Dit wordt toegestaan door het Stadsbestuur Oostende op vertoon van de lidkaart Vriendenkring Noordzee-Aquarium. Leveranciers van zeebiologisch materiaal hebben gratis toegang.

U kan lid worden door overschrijving van een jaarlidgeld van 250 fr. op rekening 280-0706209-86 van de Vriendenkring Noordzee-Aquarium Visserskaai Oostende. Een extra bijdrage van steunende leden is van harte welkom. Een reeks adverteerders schenken onze vereniging hun vertrouwen en steunen aldus de werking. We danken ze van harte en bevelen ze allemaal warm aan. Het Noordzee-Aquarium is gans het jaar geopend op alle week-ends en dagelijks van 1 april tot 30 september. Openingsuren: van 10 tot 12 en van 14 tot 18 uur. Op aanvraag voor groepen en scholen zijn er rondleidingen met gids en vertoon van een informatiefilm op elke dag van het jaar. Aanvraag daartoe dient gericht aan havenkapitein-directeur P.Vermandel, Sluis Demey te 8400 Oostende - tel. 059/3216 69

AAN ALLE LEDEN VAN DE VRIENDENKRING NOORDZEE-AQUARIUM OOSTENDE EEN GEZOND EN VOORSPOEDIG NIEUWJAAR 2000

Dit jaar bestaat de Vriendenkring tien jaar en het Bestuur is van mening dat het zo maar niet onopgemerkt kan voorbijgaan.

In 1990 werd de Vriendenkring opgericht en telde op het einde van het stichtingsjaar al meer dan 300 leden.

Thans wordt het cijfer van 800 bereikt.

Fluctuaties in het ledenbestand zijn er natuurlijk, want indien allen lid waren gebleven hadden we reeds het duizendtal bereikt. Sommige leden zijn verhuisd en een zeer kleine minderheid heeft geen belangstelling meer, anderen nemen soms weer de draad op, maar de grootste meerderheid blijft trouw en daar zijn we bijzonder blij om. Er gaat geen maand voorbij zonder dat er nieuwe leden bijkomen en onze secretaris en penningmeester hebben dan ook de handen vol om het ledenbestand goed bij te houden, want regelmatig zijn er ook adresveranderingen. Een opsomming maken van alle activiteiten in die tien jaar zou zeker vele pagina's vergen. In de 40 reeds verschenen tijdschriften is het allemaal te vinden en dat is ruim 1200 bladzijden tekst en illustraties.

Onze vereniging heeft ook van meet af aan geijverd voor de verbetering en vernieuwing van het Aquarium en daartoe bijgedragen.

Stilaan hebben we de goeie gemeente ervan kunnen overtuigen welke betekenis het Aquarium heeft als toeristisch, cultureel en educatief gegeven in de Stad aan Zee. Er werden al heel veel plannen gemaakt en beloftes gedaan door de vorige en de huidige legislatuur maar tot nu toe werd de eerste steen voor een nieuw aquarium nog niet gelegd en zal het waarschijnlijk de volgende legislatuur zijn die het zal moeten waarmaken. We ijveren verder en zijn van mening dat de Stad het nieuwe Aquarium niet volledig uit handen mag geven aan een privéondernemer. Dit zou geen goede zaak zijn, wel moet de Stad participant blijven. Tevens moet de link met de visserij behouden worden.

De renovatie van de Visserskaai had een deuk gegeven aan de inkom van het gebouw. Door de bijzondere tussenkomst van de burgemeester en op ons aandringen werd de inkom toch verbeterd zodanig dat de bezoekers nu goed kunnen ontvangen worden. Het kleine aquarium op de Visserskaai heeft nog altijd de meeste soorten noordzeedieren in vergelijking met andere aquariuminstellingen en daar zijn we fier op en dat is te danken aan de vissers die belangloos regelmatig nieuwe exemplaren aanbrengen. We danken tweeduizend keer (om bij het jaartal te blijven) heel oprecht alle vrienden die in de afgelopen tien jaar het Aquarium en onze vereniging steunden, zich ervoor hebben ingezet, hun sympathie toonden of gewoon lid werden.

We blijven nog altijd hoopvol dat in de volgende eeuw en dat is in 2001 er een nieuw aquarium komt in Oostende en we durven verwachten dat alle vrienden in de komende jaren door hun inzet en steun de vereniging verder zullen helpen uitbouwen.

Kom dus met velen op zaterdag 19 februari 2000 om ons tienjarig bestaan te vieren.

LIDMAATSCHAP 2000

Zoals vorig jaar werd door het bestuur het lidmaatschapsgeld 2000 vastgesteld op **250 fr.**

Het lidmaatschap is geldig voor één jaar van 1 januari tot 31 december. Wie lid wordt in de loop van het jaar krijgt ook de reeds verschenen tijdschriften van het lopende jaar. Zij die boven het gewone lidgeld nog een extra duit in het zakje doen, worden beschouwd als steunende leden. Steunende leden worden vanaf volgend tijdschrift in een afzonderlijke erelijst vermeld. We danken ze oprecht, want door hun extra financiële bijdrage kunnen we de werking van de vereniging verruimen.

In dit tijdschrift is een overschrijvingsformulier ingesloten om het lidgeld 2000 te vereffenen. Om portkosten te sparen wordt de lidmaatschapskaart niet afzonderlijk verstuurd maar gevoegd bij het volgende tijdschrift van april 2000. Leden kunnen ook betalen aan bestuursleden of in het Aquarium. Alle leden hebben gratis toegang tot het Aquarium op vertoon van de lidmaatschapskaart. We rekenen alvast op uw trouwheid als lid van de vereniging en danken u ervoor van ganser harte. Uw lidmaatschap is de daadwerkelijke steun voor de vereniging.

TIENDE FEEST VAN HET NOORDZEE-AQUARIUM OOSTENDE

ZATERDAG
19 FEBRUARI
2000
vanaf 20 uur

In het Thermae Palace te Oostende Koningin Astridlaan 7
(gratis parking)

Alle leden, familie en vrienden van harte welkom op het tiende Aquariumfeest.

Menu

Aperitief van het huis
Wachtbordje met hapjes

Bisque van Oostendse garnalen met Bisquit VSOP

Heilbot op Vlaamse wijze
Gekookte aardappeltjes

Waaier van huisbereide nagerechten

Koffie en versnaperingen

Wijn : AC Bordeaux Moueix en ijswater

FEESTPROGRAMMA

Toespraken

Uitreiking van de trofeeën 1999 aan vissers
die het Noordzee-Aquarium bevoorraden met levende vissen
O.62 - O.190 - O.191

Het koor Circulus met zeemansliederen

Aquariumbal met Dirky's orgel

Deelname per persoon (leden met partners) voor het feestmenu en
feestprogramma **1.600 fr.** (niet-leden 1.850 fr)

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan krijgt iedere deelnemer
een passend verrassingsgeschenk.

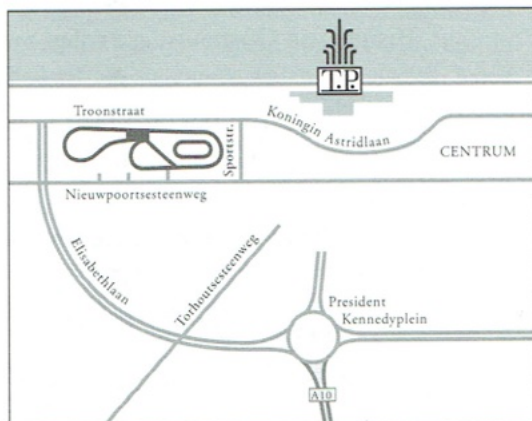
Inschrijven van nu af door storting op rek. 280-0706209-86
van Vriendenkring Noordzee-Aquarium Oostende
Inschrijven en vooraf betalen kan ook bij de bestuursleden of
in het Aquarium tijdens de weekends en dit ten laatste tot 12 februari 2000
maar bij post- of bankoverschrijving tot 9 februari

Nuttige telefoonnummers :

R. Coelus 059/23 6237

F. Guilbert 059/70 43 69

E. Eneman 059/50 50 95

VIDEOFILMAYOND

Vrijdag 4 februari 2000 - aanvang om 20 uur
 in de grote zaal op de gelijkvloers van het
 Provinciaal Maritiem Instituut, Mercatorlaan 15, 8400 Oostende.

De filmen worden geprojecteerd op een groot scherm.

EERSTE DEEL :

1. GRIMSBY EN HULL

- 1960 Een fabrieksschip van Grimsby naar het noorden
- 1920 Vlootvisserij met stoomtrawlers van Hull
- 1952 De visserijschool te Grimsby

2. O.129 AMANDINE

Filmopnamen aan boord verwezenlijkt door schipper Marcel Pots bij reizen naar IJsland.

PAUZE (De bar is open)

TWEEDE DEEL :

1. BRETOENSE ZEELUI

Ervaringen in het stormgebied van de westelijke punt van Bretagne

2. HUIDIGE ONTWIKKELINGEN IN DE VISSERIJ

Film van het voorlichtingscentrum voor de visserij, samengesteld door Miet Verhamme

Het zal voor de zevende keer zijn dat jaarlijks een videofilmavond wordt georganiseerd door de Vriendenkring Noordzee-Aquarium en de Bond Oudleerlingen en Vrienden van het P.M.I. in samenwerking met de Provincie West-Vlaanderen.

*Alle vrienden en belangstellenden van harte welkom.
 Toegang gratis.*

OPROEP

De statutaire algemene vergadering van de V.Z.W. Vriendenkring Noordzee-Aquarium Oostende is gepland op maandag 28 februari 2000 te 20 uur.

Een uitnodigingsbrief daarvoor wordt afzonderlijk verstuurd. Enkel de effectieve leden maken deel uit van de Algemene Vergadering en hebben er ook stemrecht, zoals voorzien in de statuten.

Gewone leden kunnen hun kandidatuur stellen om effectief lid te zijn en worden dan aanvaard door de Raad van Bestuur.

Een effectief lid is nauwer betrokken bij de algehele werking van de vereniging en heeft er ook rechtstreeks zeggenschap. Wie wil effectief lid worden en zich aldus wat meer wil inzetten voor de vereniging laat het weten aan de voorzitter Robert Coelus, tel. 059/23 62 37 of aan de secretaris Eddy Eneman tel. 059/ 50 20 95 of in het Aquarium tel. 059/50 08 76 ten laatste tot 25 februari 2000.

Aarzel niet als U er zin in hebt en geef dan een seintje.

Ik dank u alvast voor uw persoonlijke inzet ten bate van de vereniging.

WALTZING MATILDA

Dat het huwelijk van Prins Filip en Prinses Mathilde een inspiratiebron is voor die met een commerciële neus is maar al te duidelijk. Dag- en weekbladen, tijdschriften en magazines, gadgetontwerpers enz... hebben er duidelijk op ingespeeld. Ook liedjeszangers brachten CD-tjes uit om het jaar te bejubelen. Reeds lang bestaat er een liedje waarin we een beetje de voornoemde naam van Mathilde horen. Nog voor de verloving van het prinsenpaar werd aangekondigd schreef de krant De Morgen op 6 maart 1999 het volgende:

" Er zullen maar weinig musea in de wereld gewijd zijn aan een liedje. Australië, meer bepaald het stadje Winton in het westen van Queensland, heeft er sinds kort zo een. Het Waltzing Matilda Centre heeft meer dan 70 miljoen gekost en is een eerbetoon aan het liedje dat door velen als het Australische volkslied wordt beschouwd.

Waltzing Matilda is 103 jaar oud en werd geschreven door de bush-dichter en advocaat Andrew Barton Paterson. Hij was op huwelijksreis bij Winton en het weer was slecht...Ironisch is dan weer dat het museum een gevolg is van de droogte. De streek rond Winton wordt al een paar jaar door droogte geteisterd. Die was een ramp voor de schapenteelt daar. Toen werd maar besloten de toeristische kaart te trekken. Waltzing Matilda gaat over een dief die in een waterput springt om te vermijden dat hij door de politie gearresteerd wordt. Hij heeft in zijn kolonistenknapsak (in het Australisch Engels heet dat een Matilda) een gestolen schaap. To waltz betekent zoveel als dragen. Waar de muziek vandaan komt, is onduidelijk. Sommigen denken aan een Schots marslied."

DE SCHELDE ALS PAAI- EN KRAAMGEBIED

Studiedag in het Vlaams Visserijcentrum te Nieuwpoort. 7 december 1999.

Waarom deze studie-, informatie- of voorlichtingsdag ?

Eenvoudig omdat vastgesteld werd dat het vis- en garnaalbestand op onze Oostkust drastisch verminderde.

Waar is de tijd dat er nog tientallen schepen de Schelde bevisten, en meer dan 100 garnaalvisserij te Zeebrugge bijna dagelijks in het seizoen tonnen garnalen aanvoerden ? 'La crevette rose de Zeebrugge' was tot over Parijs een gewaardeerde delicatessen. Nu is de garnaalvisserij op de Schelde en de Oostkust bijna herleid tot een folkloristisch gebeuren.

Een Belgische Scheldvisser gaf mij volgende cijfers voor wat betreft de garnaalvisserij tijdens de jongste jaren :

1994	10.000 kg
1995	6.700 kg
1996	4.800 kg
1997	2.100 kg
1998	395 kg

Begin '99 was de vangst niet beter. Breskens deelde mee dat de aanvoer van het eerste trimester 1999 slechts 1/5de bedroeg van dezelfde periode in 1998. In onze Belgische vismijnen was de garnaalaanvoer niet beter. In de pers lezen wij begin '99 : 'Zeeuwen vangen 80% minder garnalen'.

Daartegenover kregen wij in juli 'wondere garnalenvangsten'. De biologen hadden ons gewaarschuwd. De garnaal is een raar beestje.

Maar toch willen wij weten waarom er zeker minder vis is aan de oostkust en in de Scheldemonding, maar wij willen er ook concreet iets aan doen. Een eerste initiatief is deze studiedag, maar het zal daar niet bij blijven. De Scheldemonding bevindt zich in grote mate op Nederlands grondgebied en de

belangstelling uit ons buurland kon ons alleen maar verheugen. Immers de Schelde is ook voor de Nederlandse visserij van belang.

Wij hebben beroep gedaan op onze universiteiten waarvan we weten dat ze onderzoek verrichten op dit gebied. In feite is onze actie ook ingegeven door het decreet betreffende de verdieping van de Westerschelde.

Is dalend garnalen- en visbestand het gevolg van baggerwerken ? ' Baggerwerken zijn niet onschadelijk ^a, schrijven ons zowel Rijkswaterstaat als de Vlaamse dienst Leefmilieu. Het is een vriendelijke manier om te zeggen dat baggerwerken schadelijk zijn. Niet onschadelijk staat voor mij nog altijd gelijk met schadelijk.

Feit is dat er over het inzuigen van organismen, vissen en garnalen door de moderne baggerschepen geen relevante informatie voorhanden is. Bij de jongste concessie inzake zandwinning moet 14 Bef./m³ betaald worden aan een Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. Dit is niet weinig. Deze gelden worden dan verdeeld onder verscheidene onderzoekscentra en universiteiten, vooral Brussel en Bergen, maar studies naar de gevolgen van het visbestand werden mede door ons aandringen nog maar pas aangevat. De eerste resultaten zullen pas binnen enkele jaren bekend zijn !

Volgens het Departement Leefmilieu van de Vlaamse Gemeenschap is het storten van specie in de Schelde na het baggeren nefast voor vissen en garnalen. 'Uit fuikvangsten is dit meermaals bewezen'. Feit is dat het decreet betreffende de verdieping van de Westerschelde een bijdrage van 880 miljoen Vlaams geld voorziet voor herstel der natuurwaarden op Nederlands grondgebied. Nederland past nog eens 880 miljoen bij. Dit alles in grote mate voor het behoud van schorren en slikken. Op onze vraag hoeveel voorzien is voor herstel van het visbestand kregen wij tot nu toe geen antwoord. Zelfs niet na een onderhoud op het kabinet van de minister van Openbare Werken. De minister gaf wel toe dat naar aanleiding van de verdere verruiming van de Westerschelde bij voorrang studies zullen uitgevoerd worden waarbij zal rekening gehouden worden met de grote ecologische waarde van het Schelde-estuarium. Hopelijk denkt men dan ook aan de beroepsvisserij. Want de belangstelling voor de beroepsvisserij is niet vanzelfsprekend.

Er werd in 1994 tussen Nederland, Frankrijk en België een internationale commissie voor de bescherming van de Schelde opgericht. Eenzelfde commissie bestaat voor de Maas. Deze commissie spitst zich toe op de waterkwaliteit en het ecosysteem van de Schelde, van bron tot monding.

Het heeft een actieprogramma opgesteld en werkt met evaluatierapporten die van nabij opgevolgd worden. De beroepsvisserij maakt echter geen deel uit van de Scheldecommissie. Er is ook een Rijn-Schelde-Delta-samenwerkingsproject, maar ook hier is de beroepsvisserij niet vertegenwoordigd.

Is het niet opvallend dat in het kader van het Europees Interreg-programma voor de Euregio Scheldemond er geen enkel project in verband met de visserij werd ingediend? Was dit geen unieke gelegenheid om bijvoorbeeld een restockingproject in te dienen?

Wat er ook van weze, volgens de KUL gaat het goed met de kwaliteit van het Scheldewater. Wanneer wij vaststellen met welke zorg onze Noorderburen hun viswateren koesteren dan denk ik dat wellicht toch wat meer aandacht mag besteed worden aan de Scheldemonding.

Ik wil graag onderlijnen dat Nederland reeds in 1991 het beleidsplan Westerschelde heeft gepubliceerd. Wij lezen daarin: 'door het hoge voedselaanbod

Foto's Eddy Eneman

Waar is de tijd?

*O.100 - A. Vens en C. Wynsberghe verkopen garnalen bij het Aquarium.
O.595 Zeevogel - Christa Vandromme verkoopt de garnalen van dit vaartuig*

is het intergetijden-gebied van grote betekenis als kraamkamer en opgroeigebied voor met name tong en garnalen.' We stellen vast met welke zorg het beheer der Haringvlietsluizen verzorgd wordt en hoe het ministerie de bevolking informeert via o.a. brochures onder de titel 'Haringvliet in het kort, over de grens van zout naar zoet'.

Ik denk ook aan de vele studies en informatie over :

- de voordelta, met het integraal beleidsplan voordelta - 1993
- de structuurnota zee- en kustvisserij 1992-1993
- het waterbeheersplan Grevelingen 1999-2003 met o.a. als doel het bevorderen van de trek van vis tussen het Grevelingenmeer en de Noordzee, om dan nog niet te spreken van de "Beheersvisie Noordzee 2010".

Er is zelfs een bijzondere studie gemaakt over het storten van de boorspecie afkomstig van de Westerscheldetunnel, waarbij ook onderzocht werd naar locaties aan land, maar toch heeft men beslist grote delen in de Westerschelde te storten. Men heeft gezocht naar locaties waarbij het minst effect op het biologisch leven te verwachten is.

Dit is uiteraard positief, maar wanneer zal men in de wereld ophouden met in zee te gooien, of in het water in het algemeen, van wat men niet meer wil zien of waarvoor men geen plaats wil of kan vinden aan land? De zee is geen vuilbak, maar wel dikwijls de gemakkelijkste oplossing.

Volledigheidshalve wil ik mededelen dat op 21 januari '99 de Commissie Visserij van de Centrale Raad voor het bedrijfsleven, die ik ook de eer heb voor te zitten, een brief geschreven heeft naar de toenmalige minister van Landbouw, waarbij de bezorgdheid van de vissers met betrekking tot de toen drastisch dalende vangsten van garnalen en tong uitgedrukt werd en aange-drongen op wetenschappelijk onderzoek.

De minister antwoordde dat het Departement Visserij opdracht kreeg om onderzoeken uit te voeren over :

- contaminatie door zware metalen en radioactiviteit ;
- trendbepaling van de biomassa van garnalen ;
- invloed van de bekende predatoren kabeljauw en wijting ;
- mogelijke wijziging van de fertiliteit van de vrouwelijke garnalen.

Ik denk dat de eerste resultaten weldra mogen verwacht worden. Wij zijn benieuwd en hopen dat er voorstellen zullen gedaan worden omdat er opnieuw meer vis zou zwemmen aan de Oostkust en in het Scheldebekken.

Manu Desutter

Voorzitter Vlaams Visserij Informatiecentrum

DE GEWONE ZEEHOND AAN ONZE KUST

Tijdens de zomer van 1998 werden opvallend veel jonge gewone zeehonden opgemerkt aan onze kust. De diertjes waren waarschijnlijk geboren in het estuarium van de Wash (Engeland), waar een grote kolonie voorkomt. Zeehonden blijven niet lang bij hun moeder. De eerste weken van hun bestaan moeten ze leren te overleven, en soms krijgen ze het daarbij erg moeilijk. De zeehonden-pups die hier aanspoelen waren sterk vermagerd en ziek. Ze moesten voor verzorging opgenomen worden in National Sea Life Blankenberge. Laatst nog in december '99 werden twee zeer jonge exemplaren op onze stranden aangetroffen.

In het eerste jaar dat het zeehondenopvangcentrum open was, diende het al op volle toeren te draaien. Uit het onderzoek van de levende en een aantal dood aangespoelde dieren bleek dat ze besmet waren met het Morbilli-virus, dat in 1988 een ware ravage aanrichtte onder de zeehonden van de Noordzee : 20.000 dieren kwamen toen om. Na deze epidemie is het virus klaarblijkelijk aanwezig gebleven binnen de zeehondenpopulatie.

In november 1998 werd een eerste groep van vijf zeehonden na hun revalidatie in het opvangcentrum te Blankenberge vrijgelaten in de Westerschelde.

De Westerschelde werd gekozen boven onze kust omwille van de verzekerde rust en de aanwezigheid van een kleine kolonie gewone zeehonden. Later werden nog zes gerevalideerde dieren vrijgelaten. Drie gerevalideerde grijze zeehonden, die eigenlijk vooral thuishoren aan rotsachtige kusten, werden na revalidatie vrijgelaten aan het strandreservaat te Heist in april 1999.

De vrijgelaten zeehonden werden voorzien van een groen merkplaatje in de achterflipper en een chip die onderhuids ingebracht werd ; Het merkplaatje draagt een volgnummer beginnend met 'BE' en de vermelding : 'MUS.SCENATBRUSSELS'.

De zeehond : terug van weggeweest ?

Met het grote aantal strandingen en waarnemingen van volwassen dieren in 1998 lijkt het er een beetje op, maar zover zijn we nog niet. Opdat zich opnieuw zeehonden zouden vestigen aan onze stranden is dat voorlopig zeer moeilijk.

Toch werken de Vlaamse en federale overheden samen om gebieden aan te duiden (een strook strand met aansluitend een stuk zee) waar de natuur de eerste prioriteit krijgt. Heel recent werd in Heist het eerste strandreservaat aangeduid, en een nieuwe wet maakt het mogelijk ook in zee gebieden als reservaat aan te duiden.

In het Reservaat van Heist werd in de zomer van 1998 reeds een volwassen

zeehond opgemerkt die heel op zijn gemak lag te zonnen (kop en staart omhoog). Uit het aantal oproepen ("Een zieke zeehond op het strand van Heist") blijkt het belang van een goede informatie van de strandbezoeker in verband met de levenswijze van zeehonden.

Een zeehond op het strand heeft niet noodzakelijk hulp nodig! Gezonde dieren zoeken dagelijks een plaats op het droge op, om te rusten of een siësta te houden. Zeehondenpups worden op stranden of op zandbanken geboren. Tijdens de zomermaanden van 1988 veroorzaakte elk jong zeehondje dat op het strand even wilde uitrusten ongewild een vreselijke tumult. Van heinde en verre kwamen de strandbezoekers aangerend om het schattig diertje te zien, en indien mogelijk over het kopje met de mooie ogen te aaien. Veel mensen vergeten blijkbaar dat het wilde dieren betreft die schrik hebben van de mens en heel gemeen kunnen bijten.

Een zeehond op het strand :wat te doen ?

Een klein zeehondje dat in nood verkeert ziet er mager en futloos uit, heeft misschien verwondingen en kan relatief gemakkelijk benaderd worden. Respecteer in dergelijke gevallen de volgende regels :

- Veroorzaak geen onnodige stress : laat het dier aan land komen, en zorg ervoor dat het publiek afstand houdt.
- Raak het dier niet aan : het kan bijten en eventueel ziektekiemen overbrengen op de mens.
- Verwittig National Sea Life.

Herhaaldelijk werd vorig jaar een zeehond opgemerkt bij de yachtclub R.Y.C.O. Hij kreeg er de naam van "Bruno". Bruno kreeg ook wel vissnoepjes van leden van de Espadonclub (zeehengelaars).

N.B. De aanmeerplaats van de R.Y.C.O. staat rechtstreeks in verbinding met de zee.

(foto Roland François)

Specialisten van National Sea Life staan 24u/24u ter beschikking en zullen onmiddellijk ter plaatse komen.

Het dier zal in optimale omstandigheden opgevangen worden. Het zal eerst in quarantaine geplaatst worden in het zeehondenopvangcentrum, onder toezicht van dierenarts John van Gompel. Die zet zich reeds jaren in voor de bescherming van zeehonden aan onze kust. Het publiek kan de rehabilitatie volgen en er informatie inwinnen over het hoe en waarom ervan. Nadat het diertje hersteld is, wordt het in een buitenbad geplaatst om krachten op te doen voor het opnieuw in de natuur vrijgelaten wordt.

Waarnemingen van gezonde zeehonden kunnen eveneens gemeld worden. Dergelijke informatie is nuttig om een beter inzicht te krijgen over het aantal en de verspreiding van 'onze' zeehonden.

Noodnummers

Voor de melding van een levende zeehond in moeilijkheden op het strand, contacteer :

NATIONAL SEA LIFE Blankenberge :

Tel. : 24u/24u : 050/42.43.00

Af en toe spoelen dode zeehonden, dolfinen of bruinvissen aan op onze stranden, en in een heel zeldzaam geval een grote walvisachtige. Af en toe strandt een levende bruinvis of dolfin. Voor de tussenkomst bij dergelijke strandingen beschikt de BMM over speciaal interventiematerieel te Oostende. Verwittig zo vlug mogelijk de lokale overheid (brandweer, politie) ofwel rechtstreeks BMM/KBIN op één van volgende nummers :

Kantooruren : 059/70.78.00

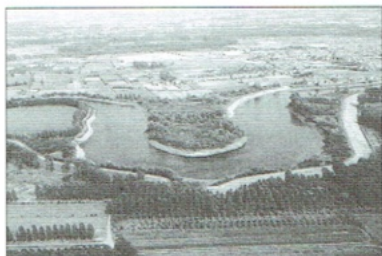
Ofwel semadigit 24u/24u : 045/959.09.61 of 045/217.58.51

Rustgebieden : absoluut noodzakelijk

Het spreekt voor zich dat een strandreservaat niet specifiek aangeduid en ingericht wordt voor zeehonden. Dit stukje natuur heeft veel meer te bieden, zeker indien het aansluit bij beschermde duinen en zee. Het strand is wel de plaats die eerst verkozen wordt door zeehonden om aan land te gaan. De absoluut noodzakelijke factor blijft echter de rust.

Er zijn nog mogelijkheden voor natuur en natuurontwikkeling aan onze kust. Met steun van Europa wordt in een LIFE NATURE-project ondermeer onderzocht welke activiteiten in het kustgebied tussen Oostende en De Panne plaatsvinden. In hetzelfde project worden ook natuurtechnische ingrepen en de bescherming van duinen verder aangepakt. Er wordt onderzocht hoe de belangen van de natuur en de activiteiten van de gebruikers van die natuur op een meer harmonieuze manier samen kunnen voorkomen. Het project wordt uitgevoerd door overheidsadministraties en natuurverenigingen.

LIFE-PROJECT MARS

'De kramp', een zoetwaterschor in de grootste meander van de Schelde, nabij Hamme.

Het brakwaterschor 'Het Vredronken Land van Saeftinghe'

Het Schelde-estuarium, een stroom met gradiënten

Als één van de weinige estuaria in Europa beschikt het Schelde-estuarium over de volledige overgang van zoutwater- over brakwater- naar zoetwater-getijdgebieden. Langs de getijrivier de Schelde komen slikken, zandplaten en schorren voor. Zoet- en brakwaterschorren zijn zeer zeldzame leefgebieden voor planten en dieren. Het estuarium herbergt "Het verdronken land van Saeftinghe", met 3000 hectare het grootste brakwaterschor van Europa. Voor watervogels is het Schelde-estuarium een gebied van internationaal belang, gezien het aantal soorten. De aanwezigheid van hoog productieve levensgemeenschappen, die hier een ideale leefomgeving vinden, komt ook

een duurzaam menselijk gebruik ten goede.

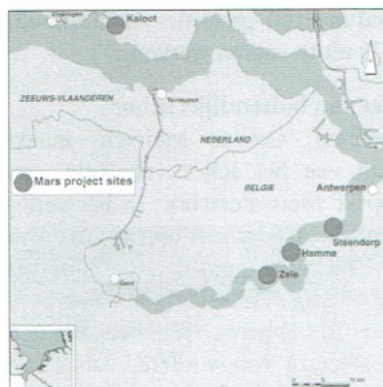
Het Schelde)estuarium is beschermd door nationale en internationale wetgeving, in navolging van de Europese richtlijnen 79/409/EEC (Vogelrichtlijn), en 92/43/EC (Habitatrichtlijn), en van de RAMSAR conventie.

Schorherstel is noodzakelijk

De ecologische waarde van het Schelde-estuarium is vooral te danken aan de intergetijdgebieden, met hun hoge biologische productiviteit, zoals schorren, slikken en zandplaten. De slikken en schorren gaan echter voortdurend achteruit, zowel in oppervlakte als in kwaliteit. Dit wordt veroorzaakt door menselijke activiteiten zoals inpoldering, baggerwerken, storten van afval en industriële uitbreiding.

Om de ecologische waarde van het gebied veilig te stellen is, naast de wettelijke bescherming van het gebied, dringend behoefte aan beheersmaatregelen, die passen in een lange termijnfilosofie voor het duurzaam gebruik en de ontwikkeling van het estuarium. Die maatregelen hebben als doel :

- het verminderen van erosie van slikken en schorren
- het herstellen van gedegradeerde of verloren gegane slikken en schorren
- het creëren van nieuw schorgebied in binnendijkse gebieden die grenzen aan het estuarium.

Situering van de projectlocaties.

Het Life project Mars

In het project Mars (Marsh Amelioration along the River Schelde : schorverbetering langs de Schelde-rivier) werken overheidsdiensten uit Nederland en Vlaanderen en lokale natuurverenigingen samen. Hun doel is het uitwerken, uitvoeren en evalueren van een aantal specifieke beheersmaatregelen voor het behoud en het herstel van de schorren en slikken langs de Schelde. Drie pilootprojecten zijn gepland in Vlaanderen en één in Nederland. Het project Mars krijgt financiële steun van de Europese Gemeenschap in het kader van het natuurbeschermingsprogramma Life-Natuur '94.

*Het zoetwaterschor 'Kijkverdriet' bij laag en bij hoog water.
Het gemiddelde tijverschil bedraagt ongeveer 5 m.*

Verjonging van schorgebieden

Het 'Kijkverdriet' is een zoetwaterschor, gelegen nabij Steendorp. Door versnelde opslibbing wordt het schor minder vaak overspoeld. Daardoor gaat de kwaliteit van de vegetatie achteruit. De verruiging van de vegetatie kan momenteel alleen door arbeidsintensief maaibeheer worden beperkt. In het kader van het project zal als alternatieve beheersmaatregel ongeveer een halve hectare van het schor worden afgegraven. Op deze manier worden voorwaarden geschapen voor de ontwikkeling van een jong schor.

Studieobject van het project is de mogelijkheid van de schorvegetatie om zich opnieuw te vestigen in de afgegraven zone. Wanneer deze maatregel succesvol is, kan bij toekomstige dijkwerken overwogen worden om een gedeelte van de specie voor deze dijkwerken te halen uit het afgraven van nabijgelegen schorren. Verjonging van schorgebieden kan

zo hand in hand gaan met andere noodzakelijk uit te voeren werken.

Het projectgebied 'Groene Meirsch' met de restanten van een scheepsloperij.

Herstel van buitendijks schor

Het gebied 'Groene Meirsch' maakt deel uit van het schor van Zele, een belangrijk zoetwaterschor. In het verleden werd hier over een oppervlakte van circa 1 ha afval gestort, waardoor het schor volledig verloren ging.

Recentelijk hebben activiteiten van een scheepsloperij tot verdere aantasting van de bodem geleid.

Het project betreft het afgraven van dit opgehoogde gebied, over een diepte van 3 m. Als de vegetatie van het zoetwaterschor zich hier kan herstellen, kan ook deze maatregel op grotere schaal worden toegepast. Er zijn namelijk meerdere schorren langs het Schelde-estuarium in het verleden als stort gebruikt.

Luchtfoto van het gebied 'Lippensbroek'

Creëren van een nieuw schor binnendijks

Het 'Lippensbroek' is een binnendijks gebied van circa 10 ha, omringd met dijken.

Hoofdingreep van het huidige projectplan is en aanpassing van het sluisontwerp in de dijk tussen het gebied en de Schelde. De nieuwe sluis zal een gecontroleerde uitwisseling mogelijk maken tussen de tijrivier en het 'Lippensbroek'.

Op deze manier wordt een gereduceerd getij (hoogwaterstand circa 0.5m) toegelaten in het dijken omringde gebied.

Als de nieuwe omgevingsvoorwaarden effectief leiden tot de vestiging van een karakteristieke schorvegetatie, kan ook deze maatregel op grotere schaal worden toegepast. De in het kader van de uitvoering van het Sigmoplan recent

Overstroming van het gecontroleerd overstromingsgebied 'Tielrodebroek', tijdens een stroomtij.

Zicht op de verbindingsgeul voor de 'slufter bij Kaloot', die de indringing van het getij in het gebied weer mogelijk maakt.

geïnstalleerde of weldra te installeren overstromingsgebieden kunnen in dat geval immers op dezelfde manier worden ingericht, zodat veiligheid en ecologie op een harmonieuze manier samengaan.

Herstel van het overstromingsproces in een slufter

De 'Slufter bij Kaloot' vlakbij de gemeenten Borsele/Vlissingen is het enige - ongeveer 7 hectare groot - overblijfsel van een intergetijdengebied met schorren, slikken en platen. Rond 1900 was dit gebied zo'n honderd hectare groot. De Slufter bestaat uit een laaggelegen brakwaterkom, omringd door duinen.

Bij hoog tij dringt het zeewater via een opening in het duin deze kom binnen. Dit zorgt voor natuurlijke geleidelijke overgangen in flora en fauna.

Maar door voortdurende aanslibbing staat dit proces sterk onder druk. Om dit natuurlijke overstromingsproces in de slufter weer terug te krijgen zijn enkele kleine natuurtechnische maatregelen genomen. De opening naar de ingesloten brakwaterkom is verruimd. Om te voorkomen dat de opening verzandt zijn stuifschermen geplaatst.

De natuurlijke uitschuring van de verbindingsgeul moet voor versterking van het effect zorgen.

Nadere informatie kunt u krijgen bij:

1. Prof. Dr. Patrick Meire, Instituut voor natuurbehoud, Kliniekstraat 25, 1070 Brussel-België, tel. 32-2 558 18 20 - fax 32-2 558 18 05 - Patrick.Meire@instnat.be
2. ir. Jos Hennissen, Aminal, Afdeling Natuur, Kliniekstraat 25, 1070 Brussel-België tel. 32-2 558 18 36 - fax 32-2 558 18 05 - Jos.Hennissen@instnat.be
3. ir. Leo Santbergen, Rijkswaterstaat Directie Zeeland, Afdeling Integraal Waterbeheer, P.O. Box 5014, 4330 KA Middelburg-Nederland tel. 31-118-686402, fax 31-118-686231, L.L.P.A. Santbergen@d3l.rws.minvenw.nl

25 mei 1944

Deze foto werd gepubliceerd in ons tijdschrift nr. 37 met een oproep voor informatie.

Op 25 mei 1944 rond 9u15 in de voormiddag lag het baggerschip 'GEOOPTES I' welke werkte voor de firma Albetam Polensky & Zöllner, De Smet de Naeyerlaan 64 te Oostende, voor de haven van Oostende aan het werken. Op dat ogenblik kwam een geallieerd vliegtuig overgevlogen welke niets deed. Het vliegtuig werd echter onder schot genomen door de Duitsers van op de baggerboot. Hierop deed het vliegtuig een aanval en wierp enkele bommen af die het vaartuig troffen en het kwam in brand te staan. Hierbij vielen doden en gewonden onder de Belgische en Duitse bemanning. Twee Duitse bemanningsleden werden gedood en drie zwaar gewond. De namen daarvan werden niet vrijgegeven.

Volgens de foto waren er 6 Belgische slachtoffers. Uit de tafels van de burgerstand te Oostende en uit de in ons bezit zijnde doodsprentjes konden we vijf slachtoffers terugvinden, nl :

1. Oscar Lams

Geboren te Oostende op 9 mei 1920. Woonde in de Nukkerwijkstraat 20 te Bredene en was gehuwd met mevrouw Jeanne Malefason. Matroos. Volgens het doodsprentje was hij gewond overgebracht naar het gasthuis in de Edith Cavellstraat waar hij op 2 uur in de namiddag overleed aan zijn verwondingen.

2. Maurice, Louis Vandecasteele

Geboren te Bredene op 2 maart 1903, matroos, wonende Buurtspoorwegstraat 7. Echtgenoot van mevrouw Yvonne De Cuyper

3. Edouard Joseph Van Overbeke

Geboren te Stene op 18 mei 1906, stuurman, wonende te Roksem. Echtgenoot van mevrouw Elisa Eerebout en vader van 7 kinderen.

4. Augustus Franciscus Vandebussche

(op het doodsprentje vermeld als Vande Bussche), geboren te Oostende op 19 juni 1889 en wonende te Bredene. Zoon van wijlen Jozef en mevrouw Julia Huyghebaert.

5. Gustaaf Pierre

Geboren te Muirkirk (Schotland) op 11 april 1915 en gehuwd met mevrouw Elza Theresia Verhelst, vader van 1 kind.

<p>† BIDD GOD TOT ZIELEAFENIS DER SLACHTOFFERS VAN EEN LUCHTAANVAL OP ZEE, te Oostende den 25 Mei 1944.</p> <p>Oscar LAMS geboren te Oostende den 9 Mei 1920 Echtgenoot van Mevr. Jeanne Malfesson</p> <p>Maurice VANDECASTEELE geboren te Bredene den 7 Maart 1902 Echtgenoot van Mevr. Yvonne De Cuyper</p> <p>August VANDENBUSCHE geboren te Oostende, den 19 Jan 1889 Zoon van wijlen Jozef en Mevr. Jul. Huyghebaert</p> <p>Edward VANOVERBEKE geboren te Stene, den 18 Mei 1906 Echtgenoot van Mevrouw Elisa Eerebout</p> <p>De overlijden is een groot diep. Afscheiden, God heeft gefaald met U, want Hi, wilt die overleden verhoeren en, naar dat Hij tot Hem verhoeren omme die bevestiging (De Brief v. S. Rome III)</p> <p>De bevestiging heeft naar mijn zin meer diep gefaald, het leven was een strawek in zwaart het bevestiging te overlijden. Vier jaar lang die overlijden. Wij waren op weg leven te vergieten in deze vrede ontloochen, en vreden wilt echter het leven die van die ziele was weg. Met die gedre aan de die overlijden en het leven in de wereld, later die overlijden zwaren omme die overlijden. O Lams van overlijden, later omme die overlijden, der, trouw echtgenoot en vader, die met zijn</p>	<p>levensoffer den 25 mei betaald aan het wreede oorlogsmoeder.</p> <p>Eerst was, Burger, in die sterfden voor het Vaderland. Hun aandenken blijft onder ons leven.</p> <p>Tienst, Vrouw, om het bevestiging van ons. Weest, Kinderen, en vaders dood.</p> <p>Dochter, die in dienst bij die Werkmaats en vrienden, die aan een ziele gevecht waren, blijft techt voor ons.</p> <p>GEED - Koningin van den Allerheiligen Bureken, in die Christus, overlijden van het menschen, dat U bevestiging door soveel dodde die in dien dien overlijden: die overlijden van vaders en moeders, van echtgenoot, van broeders, van gansche vrede. ten door zoveel menschen in die dood die in die weg gemaakt; door soveel menschen in de afscheiden die overlijden; door zoveel gevechten te overlijden die in gevecht verloren en voor soveel vrede was.</p> <p>O Maand van die overlijden, bevestiging van God die Vrede en bevestiging die in die dodde overlijden die menschen in die overlijden betoveren, die overlijden die die vrede voorbij die overlijden verkeerden.</p> <p>ter 't Paasen Toewijding van het Oorlog met van Maas-Nie 1942</p> <p>Overlijden - Weest gered...</p> <p>VRIJ RUSTEN IN VREDE.</p> <p>De familie der overledenen dankt U om zijn Milken van deelneming hun betoond, in den diepe rouw die hen treft.</p> <p>Dank A. Ganshin-Verhelst, Nijmegen</p>
---	---

Wat de zesde persoon vermeld op de foto, de heer Prince B. betreft kon niets teruggevonden worden.

Opzoekingen verricht door Louis Vandecasteele, gewezen commandant van de R.M.T. en lid van onze Raad van Bestuur.

AANDENKEN
aan Mijne
Gustaaf PIERRE
geboren te Muirkirk (Schotland),
den 11 April 1915,
en ingehelmen te Oostende, ten gevolge
van een luchtbombardement op zee,
den 25 Mei 1944.

Hij was een voorbeeld van moed, werkzaam-
heid en oprechtheid.

De wiften U:
Mevrouw Elza VERHELST,
Jonge Heer Herman PIERRE,
Kreuzlaan, 29, Oostende.

Dank L. Janssens, Tenste, 175, Oostende

† TER ZALIGER GEDACHTENIS
van Mijne
OSCAR LAMS
Oostendier
Echtgenoot van Mevrouw
Jeanne MALFESSON
geboren te Oostende, den 9 Mei 1920 en aan de ge-
vechten van zijn overlijden opgegeven door een
bombardeerement te zee op den 25 Mei 1944 te Oostende
den 25 Mei 1944, na overlijden te hebben de
H.M. Kruis van de Overlijden

Wier heeft hij overlijden, die Dood, leeft,
naar en overlijden. Zijn, en die staat, we
meer een doornen met zulke buiver ver-
lijden, overlijden en overlijden.

OSCAR is steeds een rechtvaardig jongen man
gewest. Vanaf de eerste dagen van de overlijden
overlijden, doorheen de vrede overlijden, had
hij die overlijden, dat het Vaderland was vrede,
met overlijden gebracht: hij was een voor-
beeld van moed en overlijden aan de bom op-
gegeven was.

Zij, aan zij, had hij, niet zijn lieve vrouw, den
dood voor het leven gegeven. God schonk zijn
geschiede te geven aan zijn overlijden en er-
lijke overlijden.

Nu is hij gevallen. Zij, overlijden, zij had-
den overlijden, overlijden op die overlijden. Nu is die
overlijden overlijden, een ras, een overlijden.

En wanneer zijn vader, in zijn lange balling-
dood, de overlijden omme die overlijden van zijn
kennissen, dan zal het hem leven een troost zijn
te weten dat zijn moed overlijden die overlijden
van een overlijden.

LIEVE VROUW, ik ben moed. Liggen omme
overlijden overlijden, och blijf ons de hoop
en de overlijden overlijden, och blijf ons de hoop
blijf voor ons, Lieve Vrouw, Meester, Vader,
Broeder, vrienden en vrienden. Houdt elkaar en
schrikt niet omme die overlijden.

Dank A. Ganshin-Verhelst, Nijmegen

EEN NIEUW BOEK OVER NOORDZEEVISSEN

Zo gezond als een vis !

Door Peter de Lijser

Sedert korte tijd is dit boek verkrijgbaar in de boekhandels tegen de prijs van 395 fr. Het beslaat een honderdtal bladzijden A4-formaat en is rijkelijk voorzien van kleurfoto's van noordzeevissen en wat er verband mee heeft.

Aan de basis van dit boek ligt de Nieuwe Cronyk van Zeeland.

De jurist Mattheus Smallegange werd op 29 december 1624 te Goes geboren in Zuid-Beveland. Omstreeks 1682 verschijnt zijn gewichtig boekwerk 'Cronyk van Zeeland' (zes kilo zwaar, elf centimeter dik en met als afmetingen 23 bij 36 cm).

Compleet en allesomvattend tracht die Cronyk van Zeeland te zijn, inclusief de hoofdstukken handelende over de zeevissen, schaal- en schelpdieren.

Een driehonderd jaar oude beschrijving van de vreugden en gezondheidsadviezen alsook een stukje geschiedenis van de kustvisserij in vroegere jaren zijn uit de vergetelheid gehaald en bewerkt door Peter de Lijser.

Het boek geeft een beeld van wat er in de Noordzee zoal voor eetbaars rondzwemt en hoe dat in vroegere tijden werd gevangen, verhandeld en gegeten. We lezen ook dat overbevissing van de Noordzee, voorschriften met betrekking tot de maaswijdte van de netten, controle op de conservering van de producten, herkomst en bv. exportbepalingen al in de 15e eeuw streng werden opgelegd aan de Vlaamse en Zeeuwse vissers.

De schrijver publiceerde in zijn boek de originele teksten van Smallegange en wijst er telkens op dat er niet zo gek veel verschil bestaat tussen 'toen en nu'.

Merkwaardig is het ook wel dat het boek tot stand kwam door de samenwerking van Nederlandse en Vlaamse visbedrijven van Breskens, Yerseke en Zeebrugge. Het Nederlands Visbureau van Rijswijk en de Vlaamse dienst voor Agro-Marketing (VLAM) verleenden eveneens hun medewerking.

In de inleiding zegt de schrijver :

" De nieuwsgierigheid echter naar de vissen en wat er zoal uit de zee op ons bordje ligt is er nog steeds. Alleen, mijn kinderen en vele andere hardwerkende tweeverdieners aan de vooravond van de cyberspace millennium, kopen deze lekkernij voor hun kinderen voornamelijk als filets of vissticks.

Hoe smakelijk dat ook mag zijn, hoe zo'n visje er in zijn betere dagen, toen het nog in de Noordzee of elders vrolijk rondzwom, uitzag - daarvan weten ze eigenlijk weinig en dat is precies één van de redenen waarom dit boekwerkje geschreven is."

Spijts enkele fouten in benamingen is het boek gemakkelijk te lezen, bevat veel wetenswaardigheden en geeft ook uitleg over een reeks spreekwoorden i.v.m. de vis.

Zo gezond als een vis!

Maar welke vis
ligt er op m'n bordje?

De vissen, schaal- en
schelpdieren uit de Noordzee

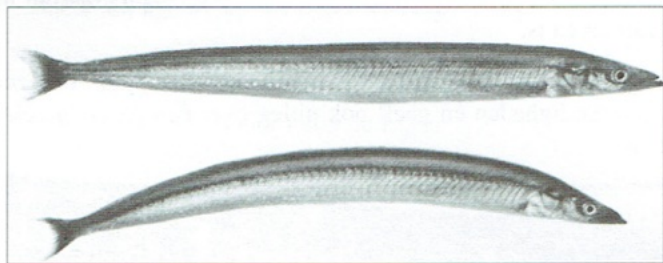

Een driehonderd jaar oude beschrijving van de vengden uit de Noordzee,
met hun oude wijze van toebereiding en gezondheidsadviezen alsook een stukje geschiedenis van
de kustvisserij in vroegere jaren zijn uit de vergetelheid gehaald en bewerkt door

Peter de Lijser

met in de 'yellow pages' een aantal gerecommendeerde en/of streektypische restaurants en bistrot's
tussen Zeerikzee en Zeebrugge waar u de zilte zaligheden van de Noordzee kunt degusteren en genieten.

IETS OVER MOLENAARS EN SMELTEN

Zandspiering Ammodytes tobianus (15 cm)

Aansluitende met het nieuwe boek van Peter de Lijster 'Zo gezond als een vis' dat steunt op de Cronyk van Zeeland of ook genoemd de Croniek van Smallegange en waarin Smallegange verwijst naar een ouder werk van de Heren Reygersbergh en Bockshorn Cronijcke van Zeelandt; vinden we ook in het negende deel van de Tegenwoordige Staat der Verenigde Nederlanden dat bij Isaak Tirion in 1751 verscheen te Amsterdam, een beschrijving van vissoorten in Zeeland.

Merkwaardig is de beschrijving van twee visjes nl. de molenaars en de smelten.

In de oude teksten wordt de letter s in de woorden als een f geschreven wat het lezen soms moeilijk maakt. Daarom hebben we de teksten wat aangepast.

Bokshorn schrijft :

Nevens vele en verscheiden soorten, worden op de binnenstroomen van Zeeland, in de somermaanden, gevangen kleene ronde vischkens, die alhier genaemt werden MOLENAER, de welke met de soetigheid van de tijt uitter zee voortkomende, opstijgen en zwemmen naer de binnenstroomen, seer lieflijk en aengenaem van smaek, en die met lust van alle menschen gegeten worden ook bij den Medecijs den sieken altemets voorgeschreven, maer als de Herfst maenden zijn aengekomen, beginnen sy wederom naer de Zee ofte naer buiten de stranden te keeren ; en groot geworden zijnde, zijn alsdank bolk, of wieting . Ende al hoewel misschien yemand zulks vreemt zoude denken, zoo is het zelve nochtans omtrent de Stad Ziericzee bij onwedersprekelijke ondervindingen bevonden, te weten, dat men amdaer in een groot staande water, dat Keerskens water genoemt word, vele kleine Molenaars heeft ingeworpen, gelijk noch jaarlijks geschiet, en werden alsdan daer uit bolk of wieting gevangen ; en tot meerder bevestiginge van de boven gezeide reden, zoo is waer, dat men niet en bevind dat de voorzeide Molenaers ooit kijt, ofte

smeer zijn op hebbende, al zijn de zelve nu al redelijk groot geworden, het welke men anders daer naer in den bolk oogenschijnlijk kan zien, en gewaar worden.

Die geleerde Zeelander Jason Pratensis, doctor in de Medicijnen, ende naer-
stige onderzoeker van de geheimnissen der Nature, is ook van het zelfde
gevoelen.

Smallegange schijft daarop

Andere evenwel kunnen zich niet inbeelden dat de Molenaar ooit wijting zou
worden ; omdat men in de Molenaar noch veel zoeter smaak en liefvelijker
geur als in de wijting vind ; en omdat men die ooit tusschen beide volwasse-
nen ziet ; en ofschoon men daer in geen vet noch kuit ontdekt, zulks kan men
ook in den Ael ontmoeten.

De wijting kan mede wel in Keerskens Water buiten Ziericzee geworpen
wezen. Doch dit geschil mogen wij daer laten blijven. Onder deze Molnaer
worden hier dikwijls kleine Cabbeljauwtjes, Pietermans en ander viskens
gevangen.

Isaak Tirion publiceert in 1751 :

Nevens veele ander soorten van Visch worden in de Binnenstroomen van Zee-
land, inde Zomermaandern gevangen
kleine ronde vischjes die Molenaers
genaamd worden, zijnde zeer fijn van
visch en aangenaam van smaak, en zoo
gezond van voedsel, dat de Geneeshe-
ren dezelve aan hunnen zieken wel
voorschrijven : maar met het aankomen
van den Herfst keeren zij weder zee-
waards ; doch op zij grooter worden in
Bolk of Wijting veranderen is onzeker.

Over de smelt in Zeeland

In de publicatie van 1751 staat daar-
over hetvolgende

De smelt mogen wij egter niet voorbij
gaan : deeze zijnde een klein dun
vischje, maar droog en niet heel sma-

kkelijk, onthoudt zig in 't zand van de Stranden, die men in de nazomer ploegt
of met de spade opwerpt, wanneer uit de gemaakte Vooren of 't opgeworpen
zand zoo eene groote menigte vischjes of Smelten te voorschijn komt, dat zij
veele handen te gelijk werks genoeg verschaffen, om ze op te zamelen, en is

men er niet te gauw genoeg bij, in 't zand te booren en zijn in een oogenblik onzichtbaar zoo dat het Strand te ploegen in Zeeland geen onnut werk is, maar onder de Zeeuwsche Landvermaaken geteld wordt.
De Heer Mattheus Gargon, in zijnen tijd een deftig Godgeleerde en uitmuntend Dichter, heeft den Smelt dit fraaie Klinkdicht waardig geoordeeld.

Zwijd oude beuzeleew van zeven wonderheden
Stil Memfis, roem niet meer, grootsprekend Griekenland
'k Zie duizend wonderen aan Walchrens Dyck en Strand
Het Land wordt hier tot Zee, de Zee tot schoone Steden.

De Vreemdeling staat verrukt, waar dat hij richt zijn schreden.
Men vangt hier vis te paard, men grijpt die met de hand
't Ploegijzer is ons net, men vist hier in het zand
De spae verrast den Smelt, die wegschiet na beneden

Waar ziet men wonderen zoo wonderlyck als dit ?
Men zet geen netten uit, maar ploegt en graaft en spit
Zoo haalt men visschen uit den droogen grond van onder
Spaet Landman, ploegt en werpt het kooren in de voor
De Smelt springt voor ons op in 't zandig kouterspoor
Zoo baart een kleine visch vermaaklijkst wereldwonder.

Zeeland anno 1700

De benaming molenaartje voor kleine wijting of ook nog soms voor kleine steenbolken wordt door onze oudere vissers nog wel gebruikt. Volgens oude geschriften zou de naam 'molenaartje' komen van de vergelijking die gemaakt werd van de huid van het visje met de bestoven kledij van een molenaar. Wat er ook van zij, de molenaarsvisjes zijn geen aparte soort die gedaantewijzigingen ondergaat zoals men eertijds dacht.

Smelten behoren tot de familie van de Ammodytidae of de zandspierungachtigen. Het zijn vissen met een langgerekt rond lichaam. De onderkaak is meestal langer dan de bovenkaak en zeer dikwijls uitstulpbaar. Er is heel wat naamverwarring bij de soorten van ammodytidae.

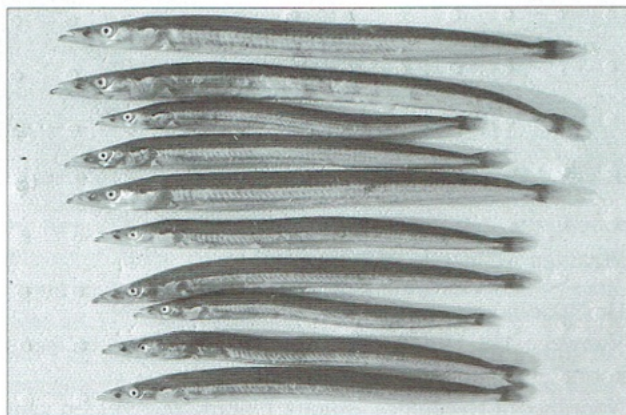
Eerst en vooral wordt de Engelse naam 'smelt' gegeven aan de spiering (*osmerus eperlanus*) en deze vis behoort eigenlijk tot de Osmeridae.

Wat wij smelt noemen is de *Hyperopilus lanceolatus* (Le Sauvage) en deze heeft een typisch kenmerken. Er is al weerszijden van de snuit een zwarte vlek. Ten onrechte krijgt de zandspierung (*ammodytes tobianus*) meestal ook de naam van smelt.

De zandspierungachtigen zijn littoraal en komen voor op zandgronden waar ze zich ook ingraven. Ze hebben een belangrijke functie als voedsel voor grote vissen en worden ook gevangen voor de vismeelindustrie en beperkt als consumptievis.

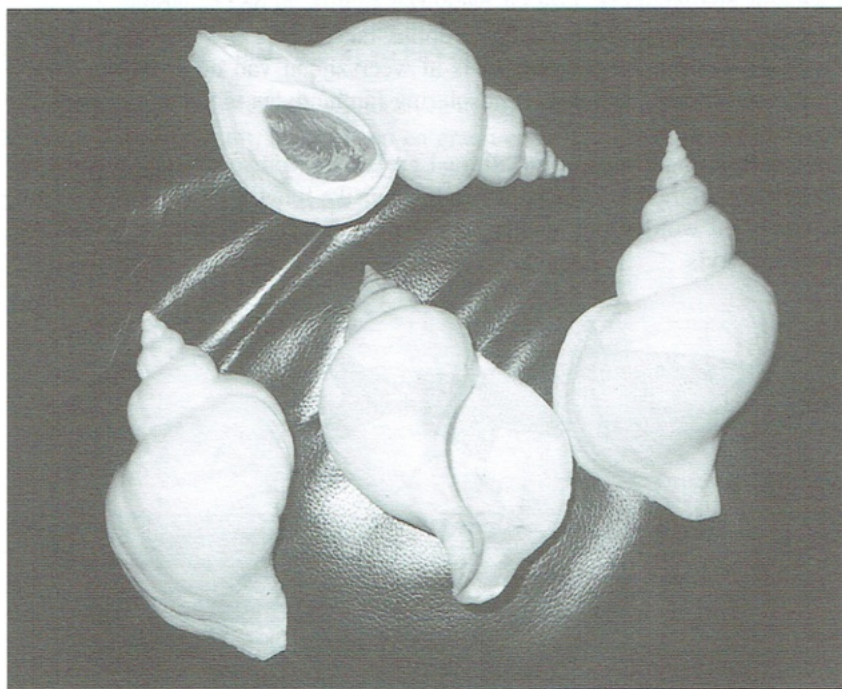
Spiering - Osmerus eperlanus (volgens Smitt)

Smelten (foto Eddy Eneman)

DE NOORDHOORN

In de maand november 11. had de O.316 een aantal noordhoornschelpen op de Fladengrounds gevangen en deze werden met de koelwagen samen met de vangst overgebracht naar de vismijn te Oostende. Deze schelpen waren bestemd voor een verzamelaar en aangezien ze in de vismijn voorlopig stonden om afgehaald te worden meende een veearts van het Instituut voor Veterinaire Keuring (I.V.K.) dat ze zouden gemijnd worden en werden ze onttrokken. Dit gaf aanleiding tot een schrijven vanwege het I.V.K. aan de Rederscentrale die het publiceerde in het vakblad nr 11 jaargang 26 nov. 1999.

Neptunea antiqua of Noordhoorn van de Doggersbank

Waarvan we hier de tekst laten volgen :

De Noordhoorn

Vanwege het IVK kregen we volgend schrijven betreffende "De Noordhoorn" (een mariene gastropode).

Noordhoorn (*Neptunea antiqua*) wordt zeer zelden aangevoerd in onze vismijnen als bijvangst van de wulkenvisserij of samen met wulken.

Noordhoorns (hoogte meestal 8-15 cm) zijn veel groter dan wulken (hoogte meestal 6-8 cm) en de schelpen zijn veel gladder dan deze van de wulk. De schelpopening bij de noordhoorn is meestal oranje-geel.

Mag ik er U attent op maken dat de noordhoorn, wegens de aanwezigheid van tetramine (toxische stof) in haar speekselklier, niet geschikt is voor menselijke consumptie. Intoxicatie treedt immers op na consumptie van de schelpdieren zowel in rauwe, gekookte als ingeblikte toestand.

Noordhoorns (*Neptunea antiqua*) worden in zeer beperkte mate gevangen en verkocht voor consumptie. Er zijn enkele restaurants, die deze zeeslak hebben gebruikt, terwijl verkoop rechtstreeks aan consumenten miniem klein is. Het is bekend, dat de noordhoorn een (ver)gif produceert, dat tot vrij onbehagelijke symptomen kan leiden : momentaine blindheid, onhelder zichtvermogen, duizeligheid, hoofdpijn, overgeven en onrustige maag. In de zeer weinig bekende gevallen van dergelijke vergiftigingen verdwenen de symptomen evenwel vrij snel.

In de restaurants, die noordhoorns gebruiken, heeft men zich tegen vergiftiging zeker gesteld, door de gifklier te verwijderen, en er is nooit melding gemaakt van vergiftigingsgevallen, die het gevolg zouden kunnen zijn geweest van consumptie van noordhoorns in restaurants .

Onderzoek van het (ver)gif in noordhoorns is verricht door het "Kamiaka Laboratorium TT" van de Universiteit van Kopenhagen in het H.C. Jøysted Instituut te Kopenhagen. In dit verband is bevestigd, dat er in de slakken (ver)gif in niet onaanzienlijke hoeveelheden wordt geproduceerd, en dat verwijdering van de gifklier moeilijk is zelf met aanzienlijke ervaring en bijna onmogelijk zonder ervaring. De moeilijkheid bestaat voornamelijk in het feit dat de slakken uit de schelpen moeten (komen), voordat de gifklier kan worden verwijderd. Normaliter worden de slakken door middel van koken gedood, waarna ze gemakkelijk uit de schelpen kunnen worden getrokken, maar onderzoek heeft uitgewezen, dat tijdens het koken een gedeelte van het (ver)gif uit de gifklier "doorstroomt" naar dat gedeelte van de slakken, dat opgegeten wordt.

Er bestaat nog geen methode, die met zekerheid al het (ver)gif uit de slakken kan verwijderen. De aangelegenheid is besproken met "Levnedsmiddelstyrelsen" (Nationale Food Agency) en men is het erover eens, dat noordhoorn vanwege het potentiële vergiftigingsrisico moet worden beschouwd als zijnde onbruikbaar voor consumptie. Verkoop van noordhoorn voor consumptie is derhalve in strijd met art.12 van de "lov om levnedsmidler m.v." (wet op de levensmiddelen etc.) en met art.3, eerste lid van de "lov om kvalitetskontrol med fisk of fiskavarar" (wet op de kwaliteitscontrole op vis en visartikelen).

Neptunus antiqua - Noordhoren

Vorm : grote stevige, torenvormige horen met 7-8 windingen, die regelmatig in grootte toenemen. De laatste omgang zeer groot (2/3 van de totale hoogte). De windingen zijn bol en op de jongere windingen soms een blauwe kiel. De top is spits maar niet scherp, soms nog met embryonale schelp op de top. Mond wijd, peervormig. Duidelijk siphokanaal, enigszins naar links gebogen. Geen navel.

De mondrand is - vooral bij oudere exemplaren - verdikt en soms naar buiten gebogen. De oppervlaktestructuur bestaat uit fijne spiraalrichels gekruist door fijne verticale strepen en groeilijnen.

Kleur : beigegeel tot lichtbruin. Mondopening vaak oranjegeel ; glanzend.

Afmetingen : H. tot +/- 200mm. Br. Tot +/- 120mm.

Voorkomen : lege horens zeldzaam op het strand. Vondsten bij Ameland, Terschelling, Hondsbossche Zeewering, Zandvoort tot Scheveningen en Ter Heijde.

Opmerking : daar *Neptunea antiqua* op het strand een zeer zeldzame verschijning is, zal de verzamelaar met de variëteiten, die door verschillende auteurs zijn benoemd, weinig te maken krijgen. *Neptunus antiqua* heeft een vrij noordelijke verspreidingsgebied en de kans op het verzamelen van verschillende variëteiten bestaat bij het napluizen van de trawlernetten van die schepen, die in de Noordelijke Noordzee gevestigd hebben.

Neptunea despecta of Noorhoornsoort van de IJlandse wateren

MOSSEL EXTRACT ALS GENEESMIDDEL

Iemand uit onze kennissenkring leed aan gewrichtsreuma en wist te vertellen dat ze daarvoor een probaat middel gevonden had om dat te verhelpen. Ze had al dokters

geraadpleegd en voorschriften gekregen maar het hielp niet veel tot ze op aanraden van een vriendin Seatone probeerde en na twee maanden gebruik ervan geen pijn meer voelde van de gewrichtsreuma in haar voet en zelfs opnieuw kon lopen en wandelen als voorheen.

Seatone wordt gecatalogeerd als een voedsel supplement en is in België in de apotheken normaal niet te verkrijgen. In Engeland is het aanwezig in alle Bootsapotheken en ook in de meeste drugstores en staat daar gewoonlijk bij de vitamineproducten.

De seatonecapsules (90) zijn verpakt in een balkvormig plasticen doosje met draaiend groen dekseltje dat speciaal ontworpen is om gemakkelijk te kunnen openen door mensen met reuma in de handgewrichten. Er zijn capsules van 250 mg en van 350 mg, waarvan er aanvankelijk dagelijks een drietal worden opgenomen tijdens de maaltijden. Kostprijs 825 BEF per doos.

Op het doosje lezen we het volgende :

Seatone helpt om de mobiliteit van de gewrichten te onderhouden. Het is een extract van de groenlipmossel die gekweekt wordt in het zuivere zeewater van Nieuw-Zeeland.

Seatone wordt gefabriceerd door het Mc-Farlane laboratorium te Auckland Nieuw Zeeland en wordt in Engeland verdeeld door Ferrosan Ltd Beaver House York Close Byfleet Surrey KT.14 7 HN

Het gebruik van extracten van de Nieuw-Zeelandse groenlipmossel als behandeling voor arthritis is in de Angelsaksische landen wel bekend. Het schijnt echter dat deze soort mossel nog andere voordelen in petto heeft. Daarover verscheen in de Daily Telegraph van 19 augustus '99 het volgende berichtje. Het anti-kanker potentiaal van de Nieuw-Zeelandse groenlipmossel zal getest worden op 100 personen die lijden aan prostaatcancer ofwel aan borstkanker.

De groenlipmossel produceert een substantie die arthritis behandelt door de bronnen te stoppen die leiden tot ontsteking. Dr. Henry Betts van het Koningin Elisabethhospitaal in Adelaide heeft ontdekt dat groenlipmossel ook werkt bij kankergezwellen.

De groenlipmossel of *Perna canaliculus* (Gmelin 1791) is in Nieuw-Zeeland een algemene soort mossel.

De firma Mc Farlane kweekt zelf de groenlipmossel in de Golf van Hauraki, aan de noordelijke kust van Nieuw-Zeeland. Het kweken van de mossels berust ondermeer op een regelmatige controle van het water en van de schaaldieren zelf om ze te vrijwaren tegen bacteriën en schadelijke chemische producten. Het extract wordt bevroren en tot fijn poeder gestampt, waarna er tabletten, capsules en korrels worden van gemaakt.

Niemand weet precies hoe het extract werkt, ondanks vele proeven op dieren in Australië, Nieuw-Zeeland, Japan, de U.S.A. enz.

Men heeft tot nu toe alleen vastgesteld dat het poeder rijk is aan aminozuren en mineralen. Wanneer men de verschillende ingrediënten van elkaar scheidt hebben zij elk apart geen enkele uitwerking.

Tallose getuigenissen werden verzameld van mensen die de heilzame invloed van het Seatoneproduct aan de lijve hebben ondervonden. Ook bij dieren werden verbazende resultaten bereikt. Katten met verstijfde poten begonnen weer op vogels te jagen. Honden die reeds lang geen wandeling meer konden maken wilden zelf weer naar buiten.

Volgens een artikeltje dat eertijds verscheen in Libelle heeft ex-kapitein John Croft die zelf veel getuigenissen verzamelde alle reden om tevreden te zijn over Seatone gezien hij door het gebruik ervan nu weer zijn rechterarm vrij kan bewegen, die er vroeger als verlamd hing.

Ook onze kennissen aan wie we het produkt hebben aanbevolen hebben goede baat gevonden en zagen hun reumaklachten fel verminderen.

Tot slot nog een wetenschappelijk toetje.

De groenlipmossel van Nieuw-Zeeland of de *Perna canaliculus* (Gmelin 1791) behoort tot de familie vande Mytilidae of mosselachtigen waarvan onze gewone blauwe mossel of *Mytilus edulus* L1758 ook lid is. De mosselsoorten van het genus *Perna* zijn meestal groen gekleurd; Zo heeft de *Perna virius* (L1758) die voorkomt op de zandige kusten aan de Indische Oceaan een schitterende groene kleur, terwijl de binnenkant licht azuurblauw is.

Groenlipmossels zijn natuurlijk ook eetbaar en worden door sommige mosselhandelaars van bij ons ook ingevoerd en hier als een specialiteit in bepaalde restaurants aangeprezen.

Seaton is a food supplement for many throughout the world to help maintain joint health.

With a special extract of cultured green lipped mussel shells, in the clear unflavoured capsules.

KEEP AWAY FROM CHILDREN. DO NOT USE IF CAP INNER SEAL IS BROKEN. STORE IN COOL, DRY PLACE.

EN 11993
BEST BEFORE
END FEB 2000

SEATONE
850 mg GREEN LIPPED
MUSSEL EXTRACT CAPSULES
Helping to Maintain
Mobility of the Joints
SUPER STRENGTH

90 CAPSULES FerrQsan

Easy-to-open lid designed for people with rheumatism and arthritis.

Usage: Take up to three capsules a day with meals.

Seaton is gentle on the stomach.

Not recommended for people with an allergy to shellfish.

The strong odour of Seaton is quite normal and not a sign of deterioration.

Ingredients per capsule: Stabilised Green Lipped Mussel Extract 550 mg (Min. 60% of capsule weight), Gelatin.

Manufactured by: Melitans Lattrod on NZ 111, Auckland, New Zealand.

Distributed by: Remon HealthCare Ltd., Remon House, Park Court, Suffolk, Saffron Walden, Essex.

5 011374 7526

R.C.

DE WONDERBARE VISVANGST

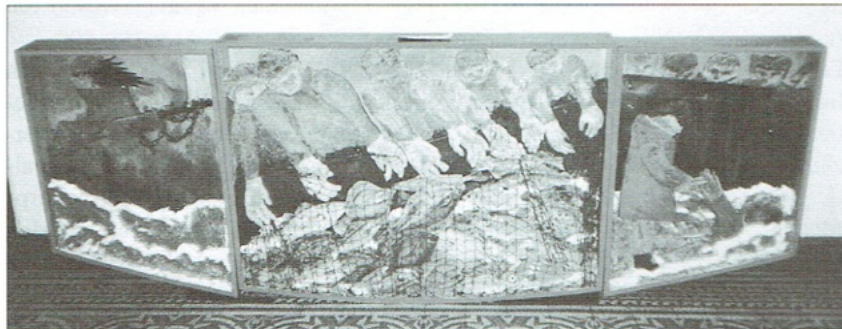
Kunstenaar Raymond Ceuppens (°1936) gaf ons zijn werk 'De Wonderbare Visvangst' in bruikleen ter gelegenheid van de tentoonstelling 'De vis in de kunst', door onze vereniging georganiseerd in april 1998. Dit werk prijkt nog steeds in de grote hal van het Bestuursgebouw van de vismijn te Oostende.

Het ligt in de bedoeling van onze vereniging dit werk ook aan te kopen door de steun van allen. Het werk zou dan een vaste plaats vinden en behoren tot het patrimonium van het stedelijk Aquarium. Kostprijs 50.000 fr.

Een naamregister wordt aangelegd van allen die een financiële steun willen geven voor de aankoop. Wie ons wil helpen dit kunstwerk te verwerven stort zijn bijdrage op rek 280-0706209-86 van Vriendenkring Noordzee-Aquarium Oostende

In ons volgend tijdschrift van april 2000 vermelden we het resultaat en we danken alvast alle leden die willen sponsoren voor dit project.

N.B. In ons tijdschrift nr 33 werd een artikel gepubliceerd over plastische assemblagekunstenaar Raymond Ceuppens die tevens schrijver is van een vijftal romans.

Verdwenen in de Noordzee

De geschiedenis van de Duitse U-boten
aan de Belgische kust in de Eerste-Wereldoorlog

Tomas Termote

Toen de Eerste Wereldoorlog op 4 augustus 1914 uitbrak, waren er slechts 28 U-boten in dienst van de Keizerlijke Marine. Op 2 november verklaarden de Britten het ganse Noordzeegebied tot oorlogszone. Elk schip dat goederen met bestemming Duitsland of zijn bondgenoten aan boord had, werd gekelderd of in beslag genomen. De Duitse oppervlaktevloot was veel te zwak om tegen de Britten in een open conflict op te nemen. Slechts de onderzeeërs zouden de blokkade kunnen doorbreken.

Het eerste offensief was gericht op het stoppen van alle vijandelijke scheepvaart in het "verboden gebied".

Het patrouillegebied van de grotere U-boten besloeg de zuidelijke Western Approaches (het gebied ten zuiden van Ierland). De kleine kustpatrouille- en mijnenleggende U-boten opereerden aan de Britse oostkust vanuit de Vlaamse basissen. Meer dan 300 schepen (ongeveer 1.000.000 ton scheepsruimte) verdwenen van de wereldlijst in de eerste 8 maanden.

Begin 1916 werd onder Von Pohl het licht op groen gezet voor een onbeperkte campagne tegen alles wat zich in "verboden gebied" ophield. Ongeveer 140 U-boten waren in dienst waarvan er een vijftigtal constant op patrouille waren. Tegen het einde van 1916 waren twee nieuwe types onderzeeër ontwikkeld, de UB-II en de UC-II. Beide hadden een grotere actieradius en een betere bewapening. Tijdens enkele maanden werd 1.500.000 ton (ca schepen) geallieerd materiaal tot zinken gebracht.

Doordat Groot-Brittannië reeds de helft (ca 5.000.000 ton) van zijn schepen had verloren ontwikkelde men een nieuwe en beslissende en succesvolle tactiek tegen de U-bootplaag: het konvoisysteem. Het succes van de onderzeeërs begon nu snel te tanen en vanaf het begin van 1918 maakten de geallieerde tegenmaatregelen het moeilijk voor de zeelui van het Marinekorps Flandern om heelhuids hun basis te bereiken. Nadat de eerste Wereldoorlog tot een eind kwam, keerde ook de rust op de Noordzee terug. De mijnen en de Dover barrage werden opgeruimd en de vissers hernamen hun harde broodwinning. De verdwenen schepen van de deelnemers aan de Grote Oorlog bleven stil en anoniem op de zeebodem achter.

Wrakduiken is zelden een aangename uitstap. Maar een geslaagde duik, die ene keer dat alles perfect gaat, maakt alle inzet en ongemakken de moeite waard.

Beneden is er meestal een zand- of een steenvlakte waar de monotonie enkel verbroken wordt door een eenzame krab of zeester. En dan de donkere schaduw die zich aftekent tegen een lichte gele achtergrond die ons duidelijk maakt dat het doel bereikt is. Doorheen scholen kabeljauw en andere wrakvissen kunnen we de eerste glimp opvangen van ons mysterieus obstakel. Dichterbij zien we de rode drukhuid van een vergane onderzeeboot. Welke boot was het? Hoe kwam ze aan haar einde?

160 blz., 200 ill., 995 BEF (ev. + 130 BEF port)
ISBN: 90-72547-90-x

Uitgeverij - Boekhandel De Krijger

Dorpsstraat 144 - 9420 Erpe - Tel. (053) 80.84.49 - fax (053) 80.84.53

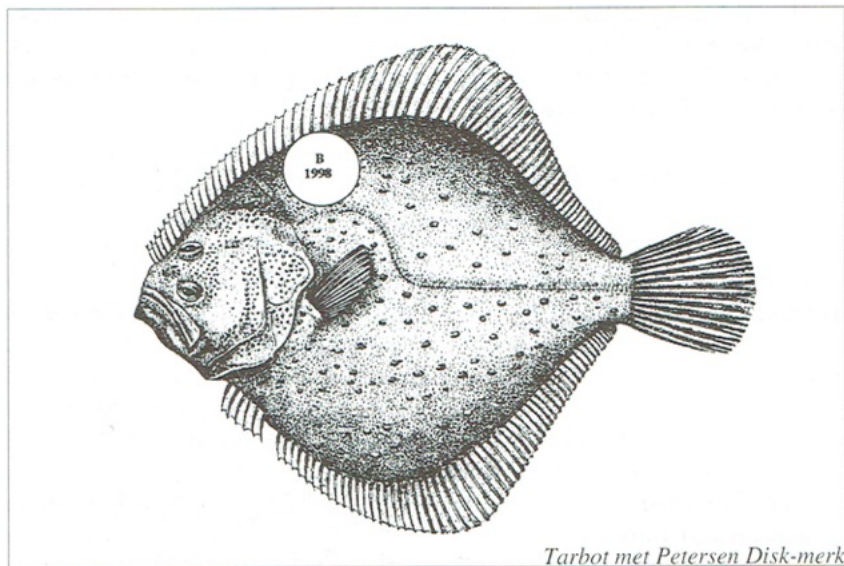
Open ma-za van 14 tot 19 uur

Is verschenen
in het najaar 1999

Het boek is
te bestellen
door storting van
995 BEF
(+ 130 BEF port)
op rekening
001-2250618-03
van Uitgeverij
De Krijger.

Uitzetten van gekweekte tarbot voor herstockering van het natuurlijk tarbotbestand

Tarbot met Petersen Disk-merk

Doel

Technische en technologische innovaties hebben de capaciteit van de visserijvloot dermate verbeterd tot een niveau boven de natuurlijke draagkracht van de verschillende visbestanden. Er is dus noodzaak aan herstel van de overgeëxploiteerde visbestanden. De opgelegde quota ter bescherming op lange termijn van de commerciële visbestanden veroorzaken een latente crisis binnen de visserijsector. Het uitzetten van gekweekte juvenielen kan een alternatief vormen om een onvoldoende natuurlijke hernieuwing van de visbestanden te compenseren, zonder verder de quota te verlagen. Restocking, zoals deze methode globaal wordt genoemd, werd en wordt reeds met succes toegepast voor uiteenlopende vissoorten, zoals in Japan met "red sea bream" en "flounder", VSA met "mullet" en "red drum", en in Noorwegen met kabeljauw en zalm.

Het departement Zeevisserij - CLO (DVZ-CLO) heeft met de steun van het Europees 5b Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw en het Vlaams Gewest, omtrent "restocking" een project gestart met tarbot.

Het feit dat deze soort een zeer hoge marktwaarde kent de vangst nu ook aan restricties is gebonden en de productie in gevangenschap zo goed als op punt staat, maakt de tarbot een interessante kandidaat voor een dergelijke studie.

Materiaal en methoden

In een eerste fase werd juveniele tarbot (± 12 cm) aangekocht in de commerciële tarbotkwekerij (France Turbot - Noirmoutier - Frankrijk). Deze werden ondergebracht in het recirculatiesysteem van het DVZ-CLO en verder gekweekt tot zij een lengte hadden bereikt, geschikt om gemerkt en uitgezet te worden. Na 6 maanden kweek startte de tweede fase en omvatte het merken van de tarbot juvenielen. Dit gebeurde aan de hand van de Petersen Disk, die de vissers in staat stelt de gekweekte vissen te onderscheiden van de andere en het DVZ-CLO informatie verschafft over groeisnelheid en migratie. In de derde fase werd de gemerkte juveniele tarbot uitgezet in een gebied, dat voor een bepaalde tijdsduur gesloten was voor alle visserij. Het belang van de visserij in dit project staat buiten kijf, daar het project afhankelijk is van de wil van de vissers op het vlak van rapportering van terugvangst na migratie uit het geselecteerde gebied. Voor het binnenbrengen van het merk en de gegevens kregen de vissers een premie, met daarbij nog de marktwaarde van de vis.

Resultaten

Met het gebruik van een zwevend bed biofilter en een eiwitafschuimer kan de kweekinstallatie een capaciteit van 500 kg tarbot aan. Het grootste probleem was de hoge BOD (biologisch zuurstof verbruik)-waarde, waardoor een bedrijfszekere kweekinstallatie van primordiaal belang is.

Het gebruik van de "Petersen Disk" heeft als nadeel dat het merken niet ver op voorhand kan gebeuren, doordat deze merken letsels aan de andere dieren kunnen veroorzaken. Anderzijds heeft het als groot voordeel dat deze merken zeer duidelijk zichtbaar zijn aan boord van vissersboten, met als resultaat een goede terugrapportering van de gemerkte tarbot ($> 12\%$).

De gebruikte methode van transport en het uitzetten was zeer efficiënt. Onderwater opnamen toonden aan dat de gemerkte tarbot vrij snel zijn weg vond naar de bodem, waardoor het gevaar op predatie kleiner werd.

De groeisnelheid van de uitgezette tarbot is vergelijkbaar met deze van hun in het wild levende soortgenoten, waarbij de groeisnelheid van beide sexen voorlopig nagenoeg gelijk blijft.

Gedurende de eerste maanden na het uitzetten bleven de dieren hoofdzakelijk voor de Belgische kust, waarbij de Thornton Bank, Oostdyck en Westdyck de grootste densiteiten hadden. In de winter trokken de dieren naar dieper water en meer noordwaarts naar het centrale deel van de Zuidelijke Noordzee.

Op het menu van de kleinste tarbot stond uitsluitend grondel, terwijl met toenemende lengte ook het menu veranderde met een toenemend aandeel aan garnaal en pelagische vissoorten. Met de opname van de grondels werden de dieren automatisch geïnfecteerd met de lintworm, *Bothriocephalus scorpii*. Een totale terugrapportering in anderhalf jaar tijd is zeker een succes te noemen, wat erop wijst dat de gekweekte tarbot zich goed heeft kunnen aanpassen aan de natuurlijke omstandigheden.

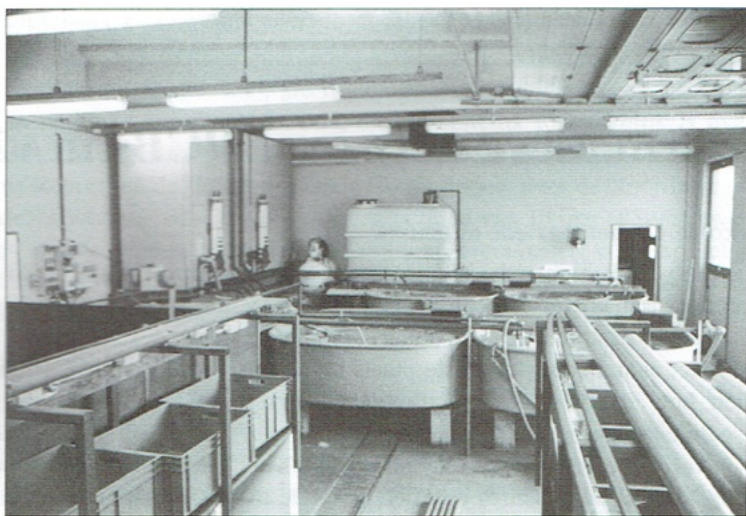

Buikzijde van een tarbot (foto E. Eneman)

5b-tong project

Naast het uitzetten van gekweekte tarbot is het Departement Zeevisserij samen met het Laboratorium voor Aquacultuur & Artemia Reference Centr (ARC-Universiteit Gent) gestart met een restockingsproject voor tong. Hiervoor zullen juvenielen gebruikt worden die volledig door de beide instellingen gekweekt worden. Zo staat het DVZ-CLO in voor de productie van bevruchte eieren, de kweek van de juveniele tong, het merken, het uitzetten en het verwerken van de gegevens. Terwijl het ARC de incubatie van de bevruchte eieren en de kweek van de larven voor zich neemt. Deze symbiose gaf reeds als resultaat dat een hoeveelheid jonge gekweekte Noordzee tong klaargestoomd wordt voor het uitzetten in het voorjaar 2000.

Beide pilootprojecten zullen de wetenschappelijke basis vormen voor meer uitgebreide uitzettingscampagnes met internationale allure. De bedoeling is om langs deze weg te komen tot een alternatieve en diversificatiegerichte visserij-activiteit op lange termijn, waarbij uiteindelijk duurzame arbeidsplaatsen beschermd en eventueel gecreëerd worden. Samen met de visserij gaat trouwens een groot sociaal en cultureel gebeuren gepaard, wat onze kust, de kust maakt (ook op toeristisch vlak).

*Overzicht van het pootvishouderijsysteem in het kweekstation te Oostende.
(foto CLO)*

*Merkwaardig
muurfresco
te Grasse (Fr.) bij
een bankinstelling.
Let er op dat de
zeemeermin steunt
op arendsklauwen.*

Ministerie van Middenstand en Landbouw - bestuur onderzoek en ontwikkeling
Centrum voor landbouwkundig onderzoek - Gent
Departement Zeevisserij

Informatieve nota over PCBs in vis

Voorkomen in het mariene milieu

PCBs (polychloorbiphenyl, 209 in totaal, congenere genaamd) zijn een verzameling van chemische componenten met dezelfde basisstructuur (biphenyl). Deze basisstructuur is in meer of mindere mate gesubstitueerd met chloor. Het aantal substituties, de plaats en de positie t.o.v. de ringstructuur bepalen hun afzonderlijke specifieke kenmerken. PCBs en dioxines zijn zeer gelijkaardige producten. Dioxines ontstaan uit PCBs onder andere door onvolledige verbranding. Dioxines zijn veel giftiger dan PCBs, maar sommige PCBs (de planaire) benaderen wel de toxiciteit van het meest toxische dioxine TCDD.

PCBs worden en werden voornamelijk gebruikt in transformatoroliën omdat ze hittebestendig en elektrisch niet-geleidend zijn. Ze werden ook verwerkt in plastics en verf. Ze hadden en hebben dus een enorm economisch belang in tegenstelling tot dioxines die echte contaminanten zijn. Door onomzichtige behandeling van die oliën of van producten gecontamineerd met deze oliën zijn heel wat PCBs in het milieu terecht gekomen. Er zou volgens een Nederlandse schatting tussen 1 en 10% van de totale wereldproductie in het mariene milieu terechtgekomen zijn. Volgens dezelfde studie was in de beginjaren '90, naar schatting nog 60 tot 70% van de totale wereldproductie in gebruik in gesloten systemen. Nochtans is de productie in Japan gestopt in '73, in de USA in '76. In Europa is ze doorggegaan tot '87.

De contaminatie van het milieu, ook van het mariene milieu is gekend. Vandaar dat internationale organisaties (bv OSPARCOM) alle Europese landen met kustwateren verplicht hebben om de PCB concentratie in het mariene milieu op te volgen. Deze bezorgdheid wordt mede ingegeven door de grote persistentie van PCBs in het milieu. Dit wil zeggen dat ze slechts zeer traag afgebroken worden en daardoor voortdurend recycleren om uiteindelijk in het mariene milieu terecht te komen. Dit is dus een historische contaminatie van het mariene milieu in tegenstelling tot wat recent gebeurd is in de dierlijke veeteeltsector. Het zal nog decennia duren vooraleer PCBs in het mariene milieu in belangrijke mate zijn geëlimineerd op voorwaarde dat er geen inputs meer zijn.

Voor de Belgische kust is de monitoring van het mariene milieu toevertrouwd aan het CLO-Departement Zeevisserij. Het mariene milieu wordt regelmatig bemonsterd en PCBs worden bepaald in desimenten, kabeljauw-

lever, kabeljauw vlees, botvlees, mosselen en garnalen.

De bekomen data worden gerapporteerd aan ICES (International Council for the Exploration of the Sea). De organisatie houdt hiervan een databank bij o.a. in opdracht van OSPARCOM, die gedeeltelijk toegankelijk is over het internet. De gegevens worden gebruikt door OSPARCOM voor de 'Quality Status Report' en de 'Interministeriële Conferenties' over de Noordzee.

Bij de verwerking van de data over een periode van 13 jaar (83-96) kwam tot uiting dat de PCBs concentratie in mariene organismen voor de Belgische kust een dalende trend vertonen. De gegevens vanuit andere landen duiden eveneens op een dalende trend in het mariene milieu.

NORMEN

Het nut van normeren op vetbasis.

PCB concentraties worden meestal, wanneer de data gebruikt worden voor monitoring doeleinden, uitgedrukt op vetbasis. De reden hiertoe is dat PCBs in hoofdzaak vetoplosbare producten zijn en zich dus in de vetfase ophouden. Bovendien sluit men door te normeren op vetbasis een deel natuurlijke variatie uit waardoor regionale verschillen en trends nauwkeuriger kunnen bepaald worden. Het laat ook toe om organismen met sterk uiteenlopende vetgehalten met mekaar te vergelijken. Naar menselijke consumptie toe is het beter PCB concentraties uit te drukken op vers of groot gewicht. Voor visvlees is dit uitermate belangrijk omdat visvlees, althans voor heel wat vissoorten, vetarm is. Platvissen en kabeljauwachtigen bevatten bijvoorbeeld zelf en meer dan 1% vet.

Normen voor vis

Er bestaan in België geen normen voor PCBs in vis. Er bestaan wel normen voor PCBs in het buitenland. Bij vergelijking van de data blijkt dat deze consumptienormen niet overschreden worden in mariene organismen. Bij de interpretatie van de normen moet wel rekening gehouden worden met het feit dat niet in alle landen hetzelfde aantal congenen in de norm verwerkt zitten.

De dioxinecrisis in België

Tijdens de dioxinecrisis in België werd er voor de som van 7 congenen (dwz 7 verschillende PCBs) een limiet gesteld van 200µg/kg vet. Hierbij moet heel duidelijk gesteld worden dat deze PCB norm een omgerekende dioxinenorm is. Deze norm geldt ook enkel voor de specifieke contaminatie die is opgetreden in de periode januari - maart 1999 in de vleesproductieketen. Hoogstwaarschijnlijk zullen op EEG niveau, mede gestimuleerd door de Belgische crisis, nieuwe Europese normen worden uitgewerkt.

Deze normen zullen niet noodzakelijk dezelfde zijn als diegene die nu in de dioxinecrisis gehanteerd worden.

PCBs worden soms ook uitgedrukt in dioxinen-equivalenten. Daarbij worden bepaalde omrekeningsfactoren gebruikt die onder andere opgesteld werden door de WHO. In een recente Britse studie (<http://www.maff.gov.uk/food/infsheet/1999>) werd aangetoond hoe dioxine en PCBs zich verdelen over het dagelijks dieet. Slechts 5% van de dagelijkse opname van dioxine-equivalenten vindt zijn oorsprong in vis. Bij een grote viseter loopt dit op tot 15%. In een aansluitend advies van een geneeskundige commissie werd aanbevolen om wekelijks een portie (vette) vis te eten, aangezien verwacht wordt dat de voordelen hiervan opwegen (vis bevat veel polyonverzadigde vetzuren van een bepaald type, die o.a. bijdragen tot een sterk verminderd risico op hart en bloedvatziekten) tegen de nadelen (contaminatie met PCBs).

Apt. Kjell Mortier, assistent
Dr. Kris Cooreman, werkleider
Dr. Ir. Peter Bossier, werkleider

In memoriam

Op 11 september '99 overleed Victor Heschburg, instructeur bij de VDAB afdeling visbewerking ; De 61-jarige Vic had een enorme vakkennis, was een verwoed zeehengelaar en ook de kunst droeg zijn interesse weg. Sedert het ontstaan van onze vriendenkring was hij steunend lid en de vereniging zeer genegen.

Op 12 september '99 overleed Theofiel Croes thuis te Blankenberge. Theofiel was 67 jaar en ook al lang lid van onze vereniging. Hij was een verwoed verzamelaar van oude postkaarten en het Aquarium ontbrak niet in zijn collectie. Een hele tijd was hij ook walmachinist voor de Z.92.

Op 8 oktober '99 overleed de 72-jarige Henri Pintelon gewezen reder en voorzitter van de Rederscentrale. In de jaren zeventig en tachtig één van de belangrijkste reders van de kust als eigenaar en mede-eigenaar van de O.35 Torbay, de O.81 John, de O.82 Mariner, de O.83 Surveyor, de O.216 Henri Jeanine, de O.334 De Haai. Sedert 1990 was hij ook steunend lid van onze vereniging.

Het verlies van deze drie trouwe leden is voor onze vereniging erg groot. Aan de families van Victor Heschburg, Theofiel Croes en Henri Pintelon ons diep medeleven en onze innige deelneming in hun rouw.

MODEHUIS

Christian Dior

Villa van Christian Dior te Granville, thans museum voor de Mode.

Wat heeft dit met het Aquarium te maken ?

Niets...helemaal niets, en toch...

Het kan dienen als voorbeeld om te weten van waar Abraham de mosterd haalt.

Christian Dior werd geboren te Granville in Normandië en was van begoede afkomst. De familie bezat een kasteeltje met grote tuin te Granville, stad in de baai van de Mont St Michel - Normandië ; Deze grote villa heeft men thans ingericht als een museum voor de mode. In september 11. was er een thematische tentoonstelling "De mode op reis" . De groep L.V.M.N. Dior Couture en Dior Parfum wist voor dit museum heel wat subsidies in de wacht te slepen.

1. van de Europese gemeenschap uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling
2. van het Franse ministerie voor Cultuur

3. van de Regionale Directie voor Culturele Zaken
4. van de Regio Basse-Normandie
5. van het gemengd syndicaat voor toeristische uitrusting van het departement Manche
6. van de stad Granville

Zijn er in ons land ook zulke en vergelijkbare subsidiemogelijkheden ?

Ik denk het wel !

Kan men die ook loskrijgen voor de nieuwbouw van het Aquarium ?

Daar is een push voor nodig en wie zal die push geven ?

R.C.

Het bord met het overzicht van de subsidies voor het modemuseum Dior

ACTIE 16 : HET NOORDZEEAQUARIUM

Omschrijving

De afgelopen jaren is er een duidelijke trend merkbaar in het toerisme waarbij er veeleer geopteerd wordt voor meer kortere vakanties, en dit het hele jaar door. Het aanbod voor toeristische attracties moet hierop inspelen en ervoor zorgen dat een aantal attracties het gehele jaar door toegankelijk zijn. Deze attracties moeten bovendien vlot bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.

De bouw van een nieuw aquarium op de visserskaai in Oostende poogt aan deze nood tegemoet te komen. De nieuwe visserskaai zal ongetwijfeld de toeristische aantrekkelijkheid van Oostende vergroten en zal daarbij onrechtstreeks ten goede komen aan de horeca-sector langs de visserskaai. Daarmee zullen er ook nieuwe en noodzakelijke tewerkstellingsmogelijkheden ontstaan voor laaggeschoolden zowel in het aquarium zelf (bewaking, ticketverkoop, merchandising, onderhoud enz.) als in de omliggende horecazaken. Het nieuw aquarium zou een prachtig sluitstuk vormen van de vernieuwde Visserskaai in Oostende.

Doelstellingen

- -Het realiseren van een nieuwe toeristische attractie met het oog op het aanzwengelen van het verblijfstoerisme waardoor er nieuwe tewerkstelling wordt gecreëerd voor laaggeschoolden.

Indexen

- Stadsvernieuwing
- Tewerkstelling

Instrumenten, middelen, acties

- aanstellen van de ontwerpers voor de diverse projecten
- aannemen van de aanbestedingsdossiers door de gemeenteraad
- aanvang van de werken
- oplevering van de werken

Indicatoren

- gemeenteraadsbeslissing. De bijkomende indicatoren kunnen via een addendum aangevuld worden.

financiële middelen

Organisatie en verantwoordelijkheid:

Projectuitvoerder:

Actie 16 staat ingeschreven bij de projecten van het
SIF Sociaal Impulsfonds 2000-2002.
Merk op dat er niets is ingevuld qua financiële middelen,
organisatie en projectuitvoerder.

MARITIEME SITE OOSTENDE VZW

Bezoek de werf en z'n schepen

Vakantieperiodes: Van ma t.e.m. zon .:
10 u. tot 17 u.

Andere: Van ma t.e.m. vr.:
13u. tot 17 u.

Inkom: 50 fr./persoon.

Geleide bezoeken: op aanvraag.

 059/32.32.89 - 059/32.55.83

*Giften: Alle steun is welkom : fiscaal aftrekbare giften
kunnen gestort worden op Rekeningnummer :
000 - 000 0004 - 04 Van de Koning Boudewijn-
stichting met vermelding Maritieme Site Oostende.*

SLIPWAYKAAI 4 - 8400 OOSTENDE - (BIJ DE VUURTOREN)

Aanvoer van zeebiologisch materiaal

Periode van 1 september tot 29 november 1999

11/9/99	O.191	1 Galathea specie, 1 ronde krab, 6 gewone zee-sterren, 3 paarse zeeklitten, 2 kolonies zeespriet, 1 fluwelen zwemkrab en 2 kolonies dodemansduim.
15/9/99	O.62	1 tong
	O.190	10 kolonies dodemansduim, 5 wijde mantelschelpen, 1 grote spinkrab, 2 gewone zeeappels en 5 gewone zeesterren
17/9/99	O.190	10 kolonies dodemansduim, 2 wijde mantelschelpen, 2 gewone zeeappels en 1 gewone zeester
	O.62	4 grote zeenaalden, 1 pitvis, 1 rasterpitvis en visvoer
19/9/99	O.152	visvoer
	O.62	50 tal zeebaarzen, 3 tongen, 4 palingen, 1 grote zee-naald, 1 zeedonderpad en 2 rivierprikken.
4/10/99	O.100	visvoer
10/10/99	Henri Boulanger	3 steenbolken
11/10/99	Guy	zeedonderpadden, 5 steurgarnalen en 3 zeeëgels
	Vandenabeele	
26/10/99	O.190	1 grote pieterman
27/10/99	O.62	1 koning van de poon en 3 pitvissen
	O.190	1 zonnester en enkele wijde mantelschelpen
31/10/99	Luc Vandepitte	15 zeebaarzen en 1 noordzeekrab
5/11/99	O.190	20 tal wijde mantelschelpen
?		1 klomp boomhars
13/11/99	O.62	4 gullen en 15 steurgarnalen
16/11/99	O.62	1 gehoornde slijmvis
21/11/99	O.62	1 gehoornde slijmvis
24/11/99	O.190	12 tal zonnesterren en 2 wijde mantelschelpen
25/11/99	O.29	1 gul, 1 grote zeenaald, 8 wulken en 1 krab
29/11/99	O.190	1 hondshaai en 1 zeeduivel

**WE DANKEN HIERBIJ VAN HARTE EN OPRECHT
ALLE REDERS, SCHIPPERS, BEMANNINGEN EN
PARTICULIEREN VOOR HUN ONBAATZUCHTIGE
INZET VOOR HET NOORDZEE-AQUARIUM.**

ONS GAZETJE

1. Conform de statuten werd tijdens de vergadering van het Dagelijks Bureau op maandag 13 december 1999 overgegaan tot uitloting van drie uittredeleden van de Raad van Bestuur.

Het zijn : Aercke Bianca, Plaetevoet Raymond, Serie Edmond.

Deze drie bestuursleden kunnen zich natuurlijk herkiesbaar stellen.

De Algemene Vergadering van de vereniging is gepland op maandag 28 februari 2000 te 20 uur in het Bestuursgebouw van de vismijn te Oostende. Nieuwe effectieve leden herkiesbare uittredeleden bestuursleden alsook nieuwe bestuursleden worden gekozen op de algemene vergadering.

2. Op maandag 7 februari is een vergadering gepland voor het dagelijks bureau te 20 uur in het zaaltje van het aquarium.

3. We mogen ons verheugen dat bijna alle advertentieleden voor het jaar 2000 behouden bleven en er zelfs enkele nieuwe bijkwamen. Hun bijdrage betekent ook een steun en we bevelen ze allen zeer warm aan.

4. Onze gids-promotor Eddy Eneman heeft een decoratiepaneel met grote haai geschilderd als aanvulling bij het werk van Robert Vanheste.

5. Op de laatste vergadering van 13 december '99 moesten we Anna Tournoy missen. Ze werd dezelfde dag aangereden door een auto terwijl ze op het zebrapad was. Haar handtas werd meegesleurd aan een zijspiegel van de wagen en Anna kwam ten val en liep een paar kneuzingen op. Gelukkig is dit goed afgelopen voor haar en is ze al weer volop in de weer.

6. Eveneens op maandag 13 december ll. is men gestart met het schilderen en het vernieuwen van de vloer in de inkom van het aquarium. Ondertussen heeft het aquariumpersoneel al zelf heel wat gedaan om de inkom te verfraaien. De straatstenen zijn eindelijk verdwenen. Tans moet de electriciteit nog aangepast en de tentoonstellingskasten. We danken de burgemeester Jean Vandecasteele voor zijn bijzondere tussenkomst in deze zaak.

7. Het aquarium werd verrijkt met een vijftal opgezette vissen samen voor de kostprijs van 50.000 fr, een subsidie daarvoor werd verleend door de stad Oostende. Het zijn natuurgetrouwe modellen in polyester en dus zeer dienstig als didactisch educatief materiaal.

En beste leden, vergeet niet uw lidgeld (250 fr) 2000 te betalen.

Hartelijk dank.